

BERLITZ

Erzsébet-körút 15.

NYELVISKOLA

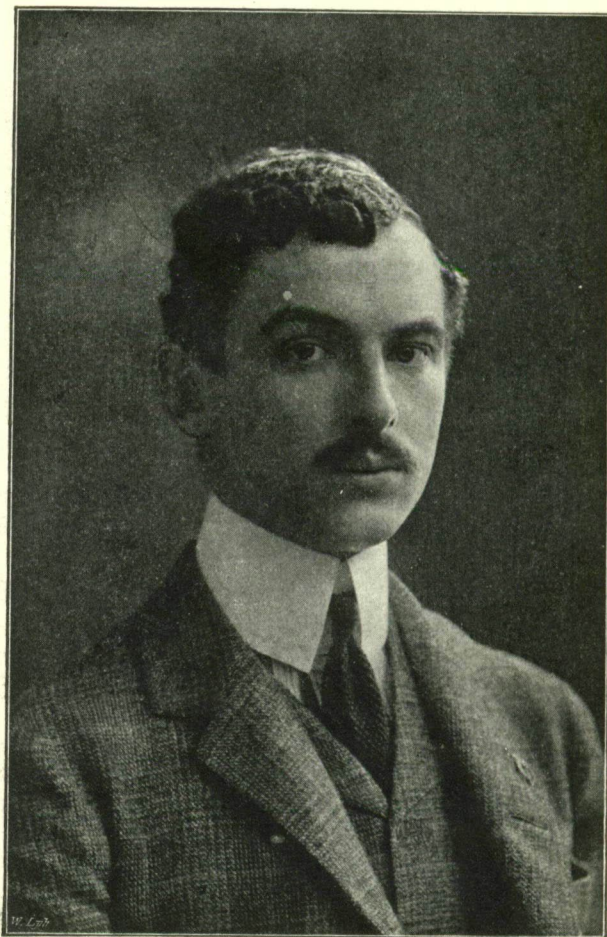
felhőttek részére.

FORDÍTÁSOK

GLÜCK REZSÓ-FÉLE

DIGESTOL

a legkövetesebb emésztő-
por. Kapható minden gyógy-
szertárban és drogériában.

GRÓF ESZTERHÁZY MÓRICZ

Elsőrangú magyar vasspecialitás! • KRIEGNER TOKAJI

CHINA VASBORA

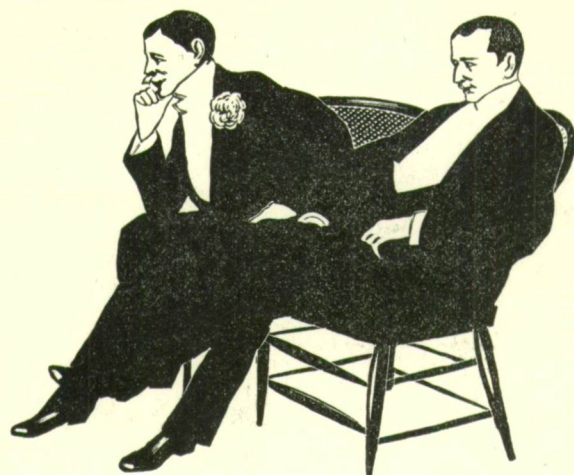
Kapható 3·20 és 6 koronás üvegekben.

Legmagasabb vas- és chinintartalma és a tokaji bor elsőrendű minősége folytán számos orvostanár rendeli.

Ovakodjék a silány, bár
hangzatosabb reklámmal
hirdetett utánzatoktól!

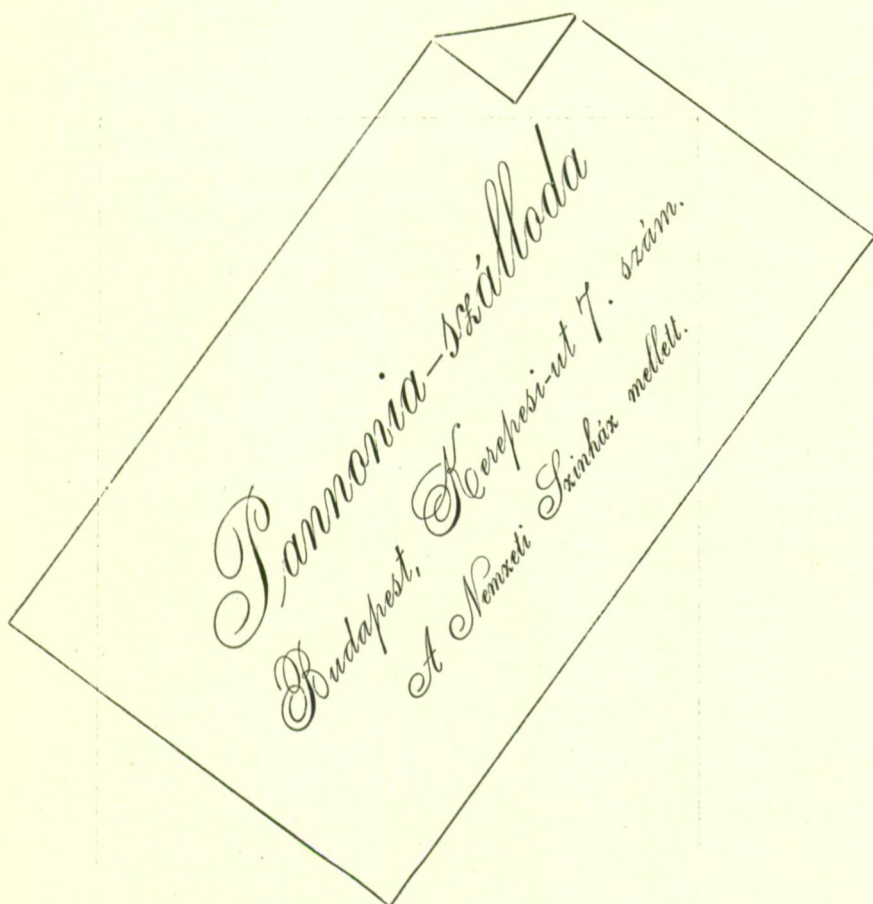
Magyar Korona gyógyszertár
BUDAPEST, VIII. KER., CALVIN-TÉR.

BÁLI INGEK

KIFOGÁSTALAN SZABÁSSAL.

Hollós J. Budapest, V., Dorottya-u. 10.
A cégnek nincs fióküzlete

Egy üveg DIANA SÓSBORSZESZ ára
20 krajczár. Minden háztartásban nél-
külözhetetlen! Hölgyeknek nélkü-
lözhetetlen! Uraknak nélkü-
lözhetetlen!

Egy üveg DIANA SÓSBORSZESZ ára
20 krajczár. Minden háztartásban nél-
külözhetetlen! Hölgyeknek nélkü-
lözhetetlen! Uraknak nélkü-
lözhetetlen!

Egy üveg DIANA SÓSBORSZESZ ára
20 krajczár. Minden háztartásban nél-
külözhetetlen! Hölgyeknek nélkü-
lözhetetlen! Uraknak nélkü-
lözhetetlen!

Egy üveg DIANA SÓSBORSZESZ ára
20 krajczár. Minden háztartásban nél-
külözhetetlen! Hölgyeknek nélkü-
lözhetetlen! Uraknak nélkü-
lözhetetlen!

MINDENÜTT KAPHATÓ!

Egyedüli készítő:

ERÉNYI BÉLA — DIANA —
gyógyszertára,
BUDAPEST, KÁROLY-KÖRUT 5. SZ.

(Postán legkevesebb 12 üveg szállítható utánvétel mellett)

Szőlő-
oltványokat
a
legnemesebb

csemege-fajokban szállít, fajtisztaságért jótállva,
legdúsabb választékban a már
évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep
tulajdonos: GASPARI FRIGYES, Medgyes, 15. (N.-Küküllő-m.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett
elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrende-
lésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-
mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának a fenti szőlő-
telep feltétlen megbízhatóságáról.

REGGELIZÉS ELŐTT FÉL POHÁR

SCHMIDTHAUER-féle radió-activ

Igmándi

KESERÜVIZ

az elrontott gyomrot 2—3 óra
alatt teljesen rendbe hozza.

Kapható mindenütt kis és nagy üvegben.

HASZNÁLATA VALÓDI ÁLDÁS GYOMORBAJOSOKNAK ÉS SZÉKSZORULÁSBAN SZENVEDŐKNEK.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... > 10.—

Negyedévre ... > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— ☉ Budapest, február hó 10. ☉ —

Krónika.

Uj arisztokraták.

— febr. 8.

Nem a hivatalos lap bárói rovatából, hanem a Nemzeti Kaszinó fényes terméből, az ősrégi Eszterházy-család sarjaiból tűnt ki e héten egy fiatal ember, aki megdobbantotta szivünket s mutatta, hogy az új idő kakasa a régi kastélyok lakóinak is kukorékol. A mánaskaszinó Széchenyi-lakomáján, hagyományos ünnepen, czerimóniásan betartott lakomáján egy sablonosnak szánt felköszöntő helyett magvas, bátor és okos szavakat hallatott egy fiatal mánás: Eszterházy Móricz. Bizonyára az ifjuság szólt belőle, hogy olyan öregén beszélt. De még bizonyosabb, hogy a pugrisok és munkások kenyérfilozófiája és alkoholhijas józansága ihlette meg. Ugy beszélt, ahogy a demokraták szoktak, de ahogy beszélni voltaképpen csak az arisztokratáknak van joguk.

Nem abban látom a fiatal gróf eredetiségét, hogy ő is a munkát magasztalta Széchenyivel kapcsolatban. Ezt eddig is megtették. Nem az olcsó disztinkcióban a munka joga és köteleessége között, mely e munkátlan körben szintén osztatlan helyeslést talál. Nem a politikai bátorságban, melylyel a mai nemzeti és optimista érásban szinte korholta a tulzott aspirációkat s az alföldi nap hevitette ideáloknak tulbecsülését és fölébe helyezését a mérsékeltébb, de lehető megoldásoknak. Modernségét, átható gondolkodását és férfias bátorságát a szemrehányó részekben találom, melyekkel saját társaságát illette: szép, szép, hogy annyira magasztaljuk Széchenyit, de szégyen, hogy Széchenyinek ma is igaza van még, holott, ha egy kritizáló elmének nyolczvan év múltán is igaza van még, akkor a nyolczvan év alatt nem csináltunk semmit az ő szava és szelleme szerint.

Semmit? Tekintsen körül a gróf úr é szép, szomorú hazában. Itt minden megváltozott. — Igen, mondja ő, de az én fajtam nem változott meg s ami az országban történt, azt az én fajtam csak lefölözte. Az arisztokrata az arisztokratáknak szólt s roppant intelligenciával az exkluzivitást átvitte a munkakérdésre is és így elválasztotta a nép nyolczvanéves fejlődését a magyarok nyolczvanéves tespedésétől. Ez igaz, s amikor szokásosan csodának mondják, hogy a magyar nemzet negyven év alatt utólérte Európát, a csodának csodája az, hogy

erre — annyira-amennyire — képes volt a nemzeti szegénységből, nemzeti gazdagságunk passzív közömbössége mellett. Az arisztokrácia, ismerjük el hálásan, teljes jóhiszemmel a maga hivatásának a nemzeti hagyományok és a magyarság diszének, dicsőségének ápolását tekintette. Mutatta, hogy hazafias, a főrendiházon kívül beült a képviselőházba, a magasabb hivatalokba és beállt a hadseregbe is. Nagy politikai kérdésekben mindig talpon volt, — a kormányok sorsát a kezében tartotta, politikai hatalmát tekintette közéleti munkájának. Amikor az egyházat vagy az alkotmányt kell megmenteni, feltámad az urak inzurgenciája. Ennyi csak elég olyanoktól, akiknek nem kell sem kenyérért, sem pecsenyéért dolgozniok, akiknek minden hivatás, minden nem szórakozó megmozdulás a noblesse oblige önkéntes adója?

Igen, de azóta a közélet sulya a gazdasági térre helyeződött. Az ember annyit ér, amennyire gazdaságilag taksálhatják. Az ország ereje és önállósága — cizálja Eszterházy Móricz a nagy Széchenyit — gazdagságától és kulturájától függ. Hol szerepel az ország gazdagsága az ország gazdasági törekvéseiben?

Sehol. Az arisztokrácia él a vagyonából, az egyik pazarolja, a másik gyarapítja. S az ország sokkal nagyobb hasznát látta az elpazarolt, azaz elplebejusodott vagyónoknak, mint a gyarapodottaknak. Az ország gazdasági ereje az arisztokrácia kezében van, mérhetetlen, mindenre képes gazdagság ez, de a modern Magyarországot e tőke nélkül kellett megcsinálni, az ipart ennek ellenére kell megteremtenie, mozgó tőkéért a külföldnek kell kamatot fizetni. A mánás megveszi a gőzekéjét, hogy a munkások ellen védekezzék, de a gőzeke csinálásához nincs köze.

S ezzel megteremtődött a gazdasági széttagoaltságnak egy egészen specifikus neme. A munka és a tőke harcában a tőke legelkeseredettebb ellenségévé az ugynevezett demokrácia szegődött. A munkások tábora tömör és szolidáris, a másik tábornak vannak jogos ellenségei a maga körében. Ostorozzák, gyűlölik és gonyolják a mánás vagyonát, mely szintén tőke s melynek önzése és hüvös részvétlensége a világ harcában minden argumentumot szolgáltat a hivatását betöltő tőke ellen, és sujtják a Wertheim-szekrény tőkét, a porciót, a zsidót, a bankárt, a coupon-metszőt, akiknek nem jutna akkora szerep s akinek a szerepe nem volna olyan gyűlöletes, ha az ország lekötöt tvagyona a gazdasági problémákat nem vezetné vissza a főkérdésre: honnan szerezzünk kölcsöntőkét?

Nincs más magyar vagyon, mint a mágnessoké. S ezeknek a vagyona, hogy vagyon marad és nem alakul át tőkévé, mint a cseh, vagy angol, német, francia vagyon, teszi a tőkét gyűlölt nemzetközivé és nemzetietlenné. Az egész osztály- és felekezeti érzés másképp alakult volna nálunk, ha a mágnessok is gründolnának és couponokat szabdálnának — a tőkéjükből, nemcsak a fölös jövedelmükből, mint. mostanában. Ha az arisztokráciának plutokratikus erényei volnának, a plutokráciának nem támadtak volna arisztokrata fogyatékoságai. S ha valamivel kalmárabb lenne a Nemzeti Kaszinó, isten uccse, kulturásabb volna az arisztokrácia.

Mert nem utolsó paradoxon. Kell-e jobb nevelés, mint az arisztokrata gyermeké? Viv, lovagol, fest, muzsikál, utazik, a legjobb mesterek legjobb tudása nemcsak rendelkezésükre áll, hanem rendelkeznek is vele. És mégis a legéhesebb diák, a legkülvárosibb ügyvédjelölt kulturai értékben szinte fölötte áll a legműveltebb arisztokrata sarjon. Honnan van az, hogy írói, festői, muzsikusi között a tulnyomó rész dilettáns, holott azelőtt a legnagyobb poétákat, tudósokat az arisztokrácia adta az országnak? S honnan van ez, hogy szinte csodával határosnak ünneplik, hogy arisztokrata önálló gondolkodást árul el épkezláb mondatokban? — Bizony annak egyedüli magyarázata csak az élettől való idegenség, mely ha megszűnnék, éppen nagy előnyénél fogva az arisztokrácia első kulturoszlopa lehetne az országnak.

E körül mintha a legujabb arisztokrata generáció mozgolódnék. Eszterházy Mór gróf fellépése a kaszinóban nem egyetlen jele. A fiatal grófok között itt is, ott is mutatkozik valami lázas ambíció a modernség irányában. Ha jól ítélem meg, akkor Szápáry Pál gróffal kezdődött ez az áramlat, aki czimbalmon óhajtott dicsőséget szerezni s parkklub-igazgatáson és automobilsporton keresztül közelebb férközött a társadalomhoz. Ezek ugyan mágness-passziók, de a hogyanban megvan már a kezdetleges lépés a több felé. S van már egy sereg ifju mágnessunk, aki megirigyelte a plebejus egyetemi ifjak nagyratörését s szintén foglalkozik modern tudománygyal, merítve belőle modern tudományos gondolkodást. Ebből a generációból — meg merem jósolni — fog kialakulni az új arisztokrácia, mely aztán — s ez lesz a gögösök elégtétele — többre viheti majd az országot, mint a hónapos szobákból kikerült modern szellem-arisztokrácia.

Kóbor Tamás.

A modern társadalom nem emberi társadalom, hanem egyseggyedül a férfinép társadalmá. *Ibsen.*

*

Fájdalom, legjobb gondolatainkat leghitványabb gazembereink gondolják. *Ibsen.*

*

Bátran beszélni és oktalanul beszélni csaknem mindig egyugyanaz.

Hajnali vendégek.

Hajnal van és ébren vagyok,
A láz aludni nem hagyott.
Fekszem az ágyon a sötétben
S bódultan és mereven nézem,
A cigarettám tüze hogy ragyog.

Fekszem zsibbadtan, szomoruan,
Percz percze halkán így suhan
S a füst reszkető fátyolán át
Látom egyszerre nőknek árnyát...
Szemem kimered... látom csakugyan.

Száz asszonyárnyék... istenem,
S én most mind, mind megismerem.
A nap nem süt be, nem ég a lámpa,
S látom, beszöktek a szobámba:
Az én czéda tavaszi seregem.

Nézem lázban, reszketve, szóltan.
Ó ők azok, akikkel voltam:
Kikre sikátorokban leltem,
Akkor egyszer megöleltem,
Akkor én egy perczig udvaroltam.

Itt lengenek mind csodamód:
Egy-egy ölelés, röpke csók,
Egy-egy percze ifjuságomnak,
Kik kiszolgálták a lázt, a szomjat.
Nevük nincsen és sohse volt.

Egész tavaszom látom... s félve,
Nyögve nyujtom karom feléje.
Szólnék, sirnék és lehetetlen...
— Aztán nézek kinban, meredten
A cigarettám hamvadó tűzébe.

Szép Ernő.

A légy.

Irta: SZABÓNÉ NOGÁLL JANKA.

NAGYMAMA, 70 éves. GIZI, 12 éves.
TÁBORNOK, 75 éves. ZOLI, 15 éves.
A LÉGY, kora ismeretlen.

(Régi divatu szoba, mély ablakfülkékkel, hegyes lábú butorokkal. A kis pamlag, a székek világos mintájú selyemmel bevonva. Az egyik sarokban nagy, fehér cserépkályha... A tűz pattog, zümmög. Fát égetnek s a kályha öblöcskéjét virágfüstölővel hintették be. A falakon aranyramás képek; meredt dereku, puderes fejű asszonyságok, czopfos, rendjeles urak. Egy csipketerítő asztalkán üvegborítás óra ketyeg, porcellán pásztor és pásztorlányka között. Az apró, csillogó, fehérfüggönyös ablakok hófehér tájra szolgálnak. A havazás elállott... Az ablak hőmérője fagypontra mutat. Az ablak közelében asztal és két karosszék. Az asztalon egy kopott fedelű imádságos könyv. Ebben, a közepe táján, hervadt gyöngyvirág és egy kis csomó fekete haj, kék szalaggal átkötve. A szalagon, a könyv lapján megfakult nyomai a könyvecskének. Az asztal másik végén ezüst burnótos szelencze, fedelén egy szőke leány-arczkép. A lány szeme kék, ajka piros, haja kis fésűvel letűzve, három szép fűrtben omlik le a halántékán. A két karosszéken a nagymama és a tábornok. Nagymama gyönyörű, szürke selyemruhát visel, igazi csipkével...

Kendőcskéjéből ibolya-illat árad. A tábornok bottal jár, meggörnyedt, de a szeme olyan fényes, mint a szentjános-bogár. A szoba másik végén Zoli és Gizi. Zoli vékony-lábu, vastaghangu tudákos gimnazista. Már nem szokott dohányozni. A világ folyására azt mondja: abszurdum. Gizi sápadt, kőzos felsőbb leány. A világnézete ennyi: minden fád. Asztal fölé hajolnak. Zoli égő gyertyával babrál, Gizi nézi a gyertyaláng utját. Egy fehér papirosra fekszik a légy, téli dermedtségbe merülve. A légyre világítanak, azt melegítik és várnak.)

A TÁBORNOK (ki félszázad előtt a gyöngyvirágot és hajfűrtöt adta volt): Madame...

NAGYMAMA (kinek ötvenéves arczképe ott van a szelenczén): Generál...

A TÁBORNOK: Soha se hittem volna, hogy valaha még találkozunk.

NAGYMAMA: A tánczpróba... A szülők egykor elválasztottak és ötven év múlva összehoztak az unokák...

A TÁBORNOK (kinek kormányozható fülbaja van, a kellő pillanatban hirtelen süket lesz): Madame...

NAGYMAMA (összecsapja remek kezecskéit, nevetve, szörnyűködve): Báiban, éjjél után!

A TÁBORNOK (akarata ellenére fellobbanva): Hol azonban alig juthattam a közelébe! Egész sereg udvarló vette körül, a szeptemvir, a kanczellárius folyton ott lábatlankodott. Az a szeptemvir... ej, ej... Festi a haját, asztmája van...

NAGYMAMA (édesen nevet, igazgatja a csipkéit, pajkosan legyint a kendőcskéjével): Rágalmazó! (Kinéz a téli tájra.) Mindig ilyen volt. Ilyen önző... ilyen erőszakos, ilyen... féltékeny. Akkor is. Emlékezik?

A TÁBORNOK (nem hall semmit, de emlékezik. Erősen emlékezik. A nyaka veres lesz és a kezével megsimítja a szemeit): Madame?

NAGYMAMA (rá se néz, ábrándozik, de a kezecskéire ráhuzza a csipke-bodrot, mert érzi, hogy a tábornok folyton arra néz): Akkor is... Kétszer táncoltam a báróval, csak kétszer...

A TÁBORNOK (kezdi hallását visszanyerni): De egymás után!

NAGYMAMA (oda se figyel, de a szeme megcsillan): Csak kétszer s akkor sem a jó kedvemből, hanem a mama parancsára. És ezért vége lett a világnak! Haza ment, elutazott, levelet sem irt...

A TÁBORNOK (hallása megjön, a nyaka veresedik; eszébe jut vagy tíz gyáva, könyörgő levél a kis szóke fruska címére. Gunyosan, keserűen felnevet): Nem? Én voltam az, aki nem irt? Egyet sem?

NAGYMAMA (az örök-szomorú kételkedés hangján): Anyám úgy mondta.

A TÁBORNOK (most már bizonyos abban, amit ugyanis sejtett: a mama lépett közbe. Átnyilallik szívéen a kérdés: minek? Már ugyanis késő. Minek fedezné fel egy olyan asszony alattomos fondorkodását, ki már régen halott. Erőltetett vidámsággal csapja le az ezüst pikszis fedelét): Ugy! A dolog rendben volt. Ninettet elvette a báró és a hozományát, amelyet ugyanis olyan gyanusan féltettek a szegény katonától, előkelő ember verte el. Igen madame, a hozományát más verte el...

NAGYMAMA (elragadó duzzogással, ennivaló csipősséggel): Maga pedig más asszony mellett siketült meg...

A TÁBORNOK (nem hall semmit).

NAGYMAMA (szünet után, békéltető hangon): Nagyon fáj?

A TÁBORNOK (nem hall semmit).

NAGYMAMA (jóvátevő, józan, természetes hangon): A füle? (Hangosabban.) A füle? Azt kérdezem...

A TÁBORNOK (csattogtatja a szelencze fedelét): Hja, a fülem, a fülem... (Felébredve.) Igen, erős fagyok és szelek idején. Szaggat.

NAGYMAMA (fontoskodó hangon, mely a végén remegésbe ful): Borogatni kellene.

A TÁBORNOK (eszébe jut az ő sivár otthona, melyben a kutyamosón kívül csak egy leány-cseléd van, s az örökké csak a Zoli nadrágjait, gallérjait vasálja): Hja, borogatni, borogatni!

NAGYMAMA (egész elemében): Korpával, melegén, kis zacskóban, félóránként. De vigyázva, gyöngéden, gonddal...

A TÁBORNOK (szomorúan bólintgat): Gyöngéden, gonddal...

NAGYMAMA (már egészen visszahuzta ruhája ujjába a kacsóit, mert a tábornok már úgy nézi, de úgy, mintha meg akarná enni. Azt sem tudja, mit mond): Korpával, generál...

A TÁBORNOK (már a lehelletet is hallja. Erre a szobára gondol. A kályha közelében jó nyugágyon fekszik. Öreg, törődött, fázékony és csakugyan fáj a füle. Mellette úgy álmodja: tipegnek. Sarkatlan czipőben, melyet fekete szalag köt össze a bokán alól. Valaki lehajlik. Ibolya- és meleg korpa-illat fog rá szállni. Rózsaszín ujjú kacsó simul a beteg fülre): A legénynek nehéz, hideg, ügyetlen a keze.

NAGYMAMA (hősiesen rántja elő aranyos kacsóit s az ölébe ereszt): Ügyetlen a keze...

A TÁBORNOK (elkapja az őrizetlen kacsót, rászoritja a bajuszát úgy, mint egykor): Madame...

NAGYMAMA (azt hiszi: megnyitott az ég. Gyöngyvirág nyílik, nap süt, fent pacsirta száll): Generál...

ZOLI (a háttérben nagyot toppant): Hopp! hopp! GIZI (a papirost zörgeti): Repülj, repülj, rajta, hopp! hopp!

A LÉGY (felébredvén a gyertya fényétől és melegtől, bontogatja a szárnyait, emelgeti a fejét, lábát, repülni kezd): Zümm, zümm, zümm...

A TÁBORNOK (felriad): Mi az?

ZOLI, GIZI (egyszerre): A légy! Az ostoba légy. Felébredt, azt hiszi: itt a tavasz.

ZOLI (tudákosán): Ki tudja pedig, mióta alszik. Plautus szerint vannak vén legyek, melyek...

GIZI: Tudod is te, mit mond Plautus.

ZOLI (a legyet hajszolva): Repülj, repülj. (Gizihez.) Jobban mint te, jobban mint a tábornok nagypapa.

NAGYMAMA (ugy néz a légyre, mint aki nem tudja, mit lát, és úgy beszél, mint aki már nincs is itten): Repül, repül, él... felmelegedett... Istenem...

ZOLI: Abszurdum! (Nevet.)

GIZI: Milyen fád! (Még jobban nevet.)

A TÁBORNOK (veres lesz még a szeme fehérje is): Ostobaság! Csapjátok le, fogjátok el... Le kell fujni, agyon kell ütni az ostoba bogarat!

ZOLI, GIZI (utána rohannak. Székre fel, székről le. Folyton csapkodnak, mindig mellé. A légy zümmögve egyre tova röppen előlük): Élne akar! Télen! Azt hiszi tavasz van és nap a gyertya-láng!

NAGYMAMA (azon a hangon, melyen az asszonyok még hetven éves korukban is megsiratják az elvesztett boldogságot): Nem... Ne... ne... Ne bántsátok szegényt.

Téli alkony.

Aranylanak a halvány ablakok ...
Küzd a sugár a hamvazó sötéttel,
Fönn a tetőn sok vén kémény pöfékel,
A hósik messze selymesen ragyog.

Beszélget a kályhánál a család,
A téli alkony nesztelen leszállott,
Mint áldozásra készülő leányok,
Fehér ruhába állanak a fák.

A hazatérő félve, nesztelen lép,
Retteg zavarni az út szűzi csendjét,
Az ébredő nesz álmos, elhaló.

S az ónszin égből, a halk éjszakában
Tánczolván, zengve és zenélve lágyan
Fehér rózsákként hull alá a hó ...

Kosztolányi Dezső.

Krónika II.

Esauville.

— febr. 8.

Valami sejtelem és a végrehajtó régebben sugtát már nekem azt, hogy adósságom van. Hogy a körülöttünk és fölöttünk és alattunk lakó házbérlények közül még igen soknak van adóssága, ezt szintén több jeltől és hivatalszolgából következtettem. Hogy mindnyájunkat érhet baleset, erre a mentők tanítottak meg, de hogy a baleset mindnyájunkat ért is már, hogy mindenki adós, aki él, hogy Budapesten még arra a mesebeli boldog emberre is, akinek inge sincs, ráillik a nóta, hogy »az inge gyócs«: ezt a tyukszeme tudatára ébredő ember felbődülésével tanulhatjuk meg édes mindnyájan a siralmaknak abból a könyvből, amelynek »Az eladósodott Budapest« a címe s amelynek lehetne alcíme a mesebeli kakaskukorítás: »égszakadás, földindulás, a fejemen egy koppanás, szaladj te is pajtás!«

Rettenetes könyv a Pásztor Mihály könyve. Ha a szerzője pózolni tudna, mint Szibilla, vagy tajtékozni, mint amaz utolsó, apokrif próféta, József Ben Manasszé, talán a misztikumok közé jutna a munkája, a jövő imámjai talán felvennék fanatikus ordításukba azt is: »egy a pusztulás és a hitelszövetkezet az ő prófétája!« De Pásztor nem pózol és nem átkozódik, hanem számít, adatol és tényekkel zuzza össze struccz-illúzióinkat. Hiába minden, Budapesten kő kövön nincs, itt semmi sem azé akié, még a lélegzetvételünk is más zsebében van s bár 1871 óta felépíthettünk volna csak azon a pénzen, amit házbérre részben kifizettünk, részben behajtottak rajtunk, 2000 millió koronánál többet, tehát annyit, amennyiből két új Budapest felépülhetne, még sincsen meg a régi Budapestünk sem, mert nem a mienk, hanem részben a bankoké, részben a

hitelszövetkezeteké, legnagyobb részben és pedig főként, ami bennünket lateinereket és salariéket illet, az ördögök öregapjáié. Az egész város hitelben épült s az adósságkamattól folyton magasabbra szökő házbért már-már szóval, mint legelőkelőbb értékmérővel fizető házbérlény, ha eszik, ha iszik, ha alszik, — ha ugyan tud még aludni — ha lélegzetet vesz, csak mint *aladós* vegetál, mert Pásztor könyvének a kétségtelen tanulsága szerint itt állt fejetetejére minden hitelviszony, itt adós még az is, aki hitelező, — mi rémesebb: itt hitelező még az is, aki adós.

Félre kellene tenni még a tréfalkozó hangot is, beszélve a Pásztor Mihály könyvéről, de először is: még Budapesten is vigadhat sirva a magyar, másodszor pedig: ne fejtsük a napilapok után számra a megdöbbenések ez adathalmazát, hanem morfondirozzunk el rajta annak az embernek az egykedvűségével, aki humorizál, mert ugyis minden mindegy már. Akár sirsz, akár vigadsz: itt az írás, forgassad; — kulisszaváros Budapest, Potemkin-dicsőség minden dicsőségünk s csak egy igaz, csak egyetlen egy, az adósság.

Hogy világvárossá vergődjünk, hogy féllábbal, mint a zöldvadász a sárból, kilépjünk a Balkánból, meg kellett csinálnunk a mai Budapestet. Minden áron kellett és minden áron kell ma is középpont, amely valamiképpen el tudja európaiasítani az ország lakosságának azt a részét, amely a vidék sivárságára, vagy munkahiányára kényszerűen megmozdul hazulról, de arra lusta, vagy gyáva, hogy tengerentúlra szólóan nagyot mozduljon. Minden áron kellett ide közénk valami kis darab európaszerűség, valami afféle *anti-gyarmat*, ahol ennek az addig csupa-gyarmat országnak megcsináljuk a konszolidálódó, a jövőt valahogyan biztosító pontját, azt a sarkát, amelyen jobbra fordulhat. És »mondva«, mint ahogy a mézeskalácsos a különösen szerelmes legénynek megcsinálja az extra nagy szívet, erőltetve, verejtékkal és körömszakadással megcsináltuk Budapestet. Adósságra, uzsorára csináltuk, ezt mindenki tudta, talán még a közmunkatanács is. De még mi kicsiny én-ek, a nagy teher apró hordozói is elfelejtettük, hogy amióta a moszkvai Iván Veliki megrepedt, azóta nincs többé meg a jó öreg nagyharang, s hogy azóta még a közösen és könnyen csinált adósság is a magunk bőrre szakad rá, amikor megéri. Hullana le a fájáról éretlenül!

Eladósodtunk pompásan. Mit bántam én, hogy a város eladja a Pontykövi-utczában lévő telkeit s mit törődtem vele, hogy Smidtmájér Vezánus nem malterre, hanem bankpénzre építteti a fölfelé dögleni kezdő háza második emeletét. Hogy van ember, aki negyvenhét házból csinálhat öntörösztröt pinczeuzsorára? Bánom is én! Annál jobb lesz a demokratáknak! De az adósság, még ha más csinálja is, olyan gaz gyümölcs, amely édes az elültetésekor, de keservesen keserű a megéréskor. És ime, jön Pásztor Mihály és a szemünk joggal sziporkázik a szenzációjától, pedig nem mond egyebet, csak azt, hogy engedjük zsebredugni magunkat, tehát most ott vagyunk a nagy, a jól ismert

és mégis ismeretlen zsebben, a titokzatos valaminek a torkában, aminek bank vagy hitelszövetkezet a neve. Az eladósodott városban adós mindenki, a Potemkin-dicsőségben cifra nyomorúság az életünk. Kell, kell minden áron — és nem becsúsz, hanem becsületes célra — a fény, a tömeglátszat, a világváros nem nemtelen hazugsága s ennek a becsületes, de erőszakolt hajnalnak most itt van a koraéjszakája: még a hajunk szála sem a miénk! Ézsauk voltunk, akik a nálunk szükséges és becsületes látszat lencséstáljáért eladtuk még az unokáink bőrét is. Feledve, hogy a közadósságból magánadósság érik, hogy a fiskus bajától előbbutóbb magunk vakarjuk a fejünket és megcsináltuk Budapestet, a tessék-lássék városát, az Esauvillet. Egy tál lencséért vállaltuk a lavinaváltókat.

Hogy a lavina a nyakunkba szakadt, hogy mindnyájunknak beföllegzett, hogy itt van az ébredés keserűen paradox éjszakája: ennek a bizonyos, ijesztő, de mégis jóleső alektrüofóniája Pásztor Mihály könyve. Kakas-szó, amely ráébreszt bennünket arra, hogy ébren vagyunk. Aki tudja, hogy mi je fáj, az már csak félig beteg. És ma már haladt annyira az orvostudomány, hogy még az adósságból is ki lehet gyógyulni.

... Hogyan is mondja a régi magyar-zsidó nóta: »Szól a kakas már, majd megvirrad már!« Rakunk még követ köre az adósságok, roujában fekvő Budapestben is, feltápaszkodunk a lábunkra még mink is. Pásztor Mihály érdeme, hogy ráserkentett bennünket, mert a sötétségnek e könyvéből az a csupa szeretet, melegség szól a rideg betűkön keresztül, ami ennek az okos, mélylelkű, talpig emberséges embernek az egész mivoltát jellemzi.

Paganel.

A tudomány jegyében.

A huszadik század babonái.

III. A trance.

»A trance« tulajdonképpen része egy nagyobb fejzetnek, amelynek címe: *A bohém*.

Bohém a zseniális ember, aki fütyül a konvencziókra: öltözködésre, mosakodásra, érintkezési formaságokra és *not least* a tulajdonjogra. Trance pedig az az állapot, amelyben alkot. S az egész bohémiség arra való, hogy a trance előidézésére való izgalom lehetőleg állandó és szakadatlan legyen. A bohém, tisztesség ne essék, szólván, *chronikus trance*-ban él.

Akit a mostoha, sorsa rendes életmódhoz lánczol, akit egy polgári életpálya *antizseniális* (pardon!) józan-ságra kényszerít, az, ha az alkotás szent percze közeleg, kénytelen *akut* tranceot előidézni. Ha nem igazi tehetség, cigarettára gyújt; ha jeles kezdő, beteázik; ha nagyra hivatott férfi, könyveket iszik (ugyanaz világtájdalommal: rumot); ha zseniális ember, az abszinthhez fordul; ha magasabb lény, meg sem áll a morfiumföcskendőig. És kellemesen fölizgulván, becsipvén, berugván vagy kéjesen elkábultván, — aszerint, hogy melyik rangosztálybeli trance-csodaszert használta — a nagy lelkek rezignációjával veszi tudomásul, hogy ő az a gyertya, amely másoknak világít és

magát elemészti. Ugy tesz, mint Poë Edgar, Maupassant, Verlaine és a többi nagy (mefisztói kacajjal) *alkoholista*. Halljad, rongyos hada a filisztereknek: alkot!

Kérdés: kell-e nehéz, produktív — mondjuk: művészi — elmemunkához valami extra kedélyállapot, és lehet-e ezt az állapotot előidézni vagy elősegíteni? Nemcsak a kétségtelenül nagyszabású, a klasszikusnak fémjelzett munkákról van itt szó, hanem minden munkáról, ami művészi természetű.

Annyi bizonyos, hogy minden nehéz munkához nagy figyelem, pihent erő kell. Ez alul a művészi munka sem kivétel, legföljebb abban különbözik, hogy a legkomplikáltabb szellemi működéssel járván, a legnagyobb fokát kívánja a munkaképességnek. Igaz, hogy a zseniális alkotás mechanizmusa titokzatos valami, de az is igaz, hogy a legegyszerűbb szellemi működés is éppen olyan titokzatos. Vagyis a részleteiben, lefolyásában, kifejlődésében ismeretlen. Az alkotás állapotának különösségei elsősorban a *különösen megfeszített figyelem* szimptomái. A tárgyan kívül minden dolog iránt való teljes érzéketlenség, és az, hogy olyan dolgokra képes az ember, amilyenekre közönségesen nem. Ennek a jele az is, hogy a munka végeztével a figyelem erősen elfárad s az, hogy nem igen tud az ember magának számot adni arról, hogy egyet és mást hogyan tudott megcsinálni, — ez mind a megfeszített figyelem jele. Ebben csakugyan van valami, ami a hipnózisnak némely jelenségeihez hasonlít, de ez megint csak az: a különösen fölfokozott — ha jobban esik, mondhatjuk úgy is, hogy a *tranceig fölmagasztosult* — figyelem. Magától értetődik, hogy nagy munkához a munkaképesség egyéb elemeinek is rendben kell lenniök.

Ha ez a munkaképesség a maga idején kellő mértékben nem jelentkezik, ugyanazt szokás csinálni, amit mindig, ha valami szükséges dologban hiányosság van. Tudniillik, kapkod a szegény ember fűhöz-fához és mindenbe belekap, ami egy kis sikert ígér. Legelőször pedig ahhoz nyúl, ami legjobban esik és a legkevesebb munkával jár: dohányzik, iszik, morfiumot föcskendez.

A *dohány* a figyelőképeség fokozására teljesen közömbös. A *dohányzás* azonban autoszuggesztív erejénél fogva — azért t. i., mert hisznek benne — jó hatással lehet. Valami olyanféle módon, hogy a dohányszívó figyelmét az ezernyi dolog helyett egyre koncentrálni. Esetleg a kék füst mindenféle emlékeket ébreszt, a jó íze pedig kellemes hangulatot teremt, — így áll be valami jóleső nyugalom, amiből az ember elindul egy uton: a munkája felé. Tehát a dohányzás funkciója itt az, hogy a figyelem előterében lévő dolgoktól a figyelmet más, kevésbé intenzív hatású dolgokra vonja el. Szóval lehetőség szerint elhárítja a zavaró gondolatokat.

Egészen más a szeszes italok mérlege. A külsőségeknek: szép pohárnak, csillogó bornak, illatnak, pezsgődurrogásnak, habzásnak, pohárcsöngésnek lehet valami hasonló szerepe, mint a dohányszívásnak. Csakhogy mindezzel (természetesen) *ivás* van egybekötve s ez már egy csepp se közömbös, annál kevésbé jó hatású dolog. Az alkohol-hatás első jele az, hogy a figyelőképeség gyöngül. Ez az a kedves állapot, mikor az ivó társaság kedve fölmagasztosul, mindenféle dolog egymás után, a leglazább összefüggéssel szóba kerül. Szóvicczek, a tárgyhöz alig tartozó tréfák röpdülnek, mindenki úgy érzi, hogy az esze különösen könnyen és gyorsan jár. Ez az *öleték* stádiuma.

Ez a stádium azt jelenti, hogy az ivók figyelő- és ítélőképesége bénulni kezd. Közkeletű szóval a *kritika* az, ami legelőször belefut az italba. Ezért olyan jó minden ötlet, ezért olyan elmés minden fordulat, ezért olyan szellemes minden ember a kompániában. A boldogságnak az a fajtája terül rá a társaságra, amely minden józan ítéletre képtelen embernek: a gyerekeknek, hülyének, tudatlannak a boldogsága.

A munkaképesség természetesen óriási mértékben leszall ilyenkor, de éppen a kritika benulásánál fogva maga az ivó azt hiszi, hogy most mindent meg tudna csinálni. Testben, lélekben akadályt nem ismerő óriásnak tudja magát, mindentől, amit produkál, el van ragadtatva. Ezt is, a munka gyöngébb minőségét is számtalan exakt kísérlet igazolja, úgy hogy *tudományos* véleménykülönbség ebben alig lehetséges.

Ha tehát őszinte lehetne az ivó művész, így szólna magához: »Én teljes intelligenciámnak a birtokában látom, hogy amit alkotok, az gyöngé. Elégedetlen vagyok magam s ez kellemetlen. Hogy elégedett, tehát boldog lehessenek, vagy jobbat kellene produkálni vagy kevésbé megítélni tudni azt, ami van. Jobbat produkálni nem tudok, tehát iszom a *trance*-ig. Amely állapotban aztán mindent jónak látok. Nemcsak azt, ami eddig nem tetszett, hanem még egy kicsit gyöngébbet is. Jövel, *trance*!« — *Tranceot* mond és a boros (konyakos, rumos) pohárra gondol. A szervezete pedig — akárcsak a legszürkébb filiszter szervezete — szépen hozzászokik az alkoholhoz, ugyanazt a jóérzést mindig több és több szesz tudja csak megadni s *alkoholizmus* *dol-gában* csakhamar ott tart, ahol Verlaine, Poë és mások. *Egyebekben* mindig távolabb jut tőlük, amint ők maguk is mindig távolabb jutottak a saját nagyságuktól, az elbutulásig, a megőrülésig, a korai halálig. Mert kétségtelen, hogy a józan, sokszor gondoktól súlyos óráknak köszönheti az emberiség a nagy művészek remekműveit, a *mesterséges trance* babonájának pedig korai halálukat, meddőségüket, gyöngeségüket.

Az abszynth súlyosabb méreg, a morfium meg még annál is rosszabb, — de végső eredmény dolgában nem sok a különbség. Egyik úgy, mint a másik az illúziókban való elsorvasztás eszköze s még azonfölül azt a pillanatnyi inspirációt sem adják meg, amelyben lehetne valamit alkotni, ami megérné az elpusztult tehetségeket, jövőket, életeket.

Nem adnak izgalmat, mert nem izgató-, hanem bódítószerek. A legtöbb bódító-szer hatása észrevehető izgalommal kezdődik s ez az izgatottsági fázis egyiknél-másiknál — például az alkoholmérgezésben — meglehetősen hosszú. De minden ilyen izgalmat a *koordináció* hiánya jellemzi. Az ember minden funkciója mozgató és fékező erők között mozog, s a fékezők arra valók, hogy a működéseket a szervezet ezernyi egyéb funkciói és szükségletei szerint szabályozzák. Ezek a *fékezőerők* benuznak a bódulást megelőző izgalomban s ez az, ami az így végzett dolgok czélszerűtlen, rendezetlen voltát okozza. És ez helyezi az alkoholos *trance* állapotát a kritikátlanság, gyerekség állapotába.

De persze, jó italt inni jó. Tehát igen kevés ok, a legkönnyebb fajsúlyu szofizma elég, hogy az alkotásra képtelen művész a pohárra bizza a munkáját.

Utóvégre érdemes volna megtapasztalni, hogy milyen hatással van a szellemi munkára egy igazi izgatószer, például a koffein. Azonban magától értetődik, hogy nem a kávé vagy teát imádó embereknek önönmagukon tett kísérleteivel, hanem a tudomány *sine ira et studio* módján, számtalan esetben és exakt módszerekkel.

De az alkohol-*trance* mint a művészi alkotás kelléke, az gyerekes babona. Gyöngeségeknek elvi magaslatra való emelése. Az ivó önönmagához nem őszinte, tehát azt mondja, hogy tönkre teszi az életét az alkotásai, a művészi céljai kedvéért, tehát az emberiség szolgálatában, — de ez nagyizolás, s ez ellen a kéretlenül boldogított emberiség nevében tisztelettel tiltakozom.

Aki nem tud különbözni az átlagtól az alkotásai által, az maradjon a kaptafájánál, ne tartsa magát nagyobbak azért, amivel kisebb. Az *erő* jelenti a nagyságot, a gyöngeség jelenti a nagyizolást.

Dr. Florestan.

Egy kőpad.

Magánosan, fehér karfával,
Mint egy hófehér gondolat,
Itt áll a kőpad egy sarokban
A százados platán alatt.
Fölötte súgnak, összebúgnak
A levelek, hogy itt a nyár.
S a lombok közt alásurranva
Meg-megcsókolja, czirógatja,
Egy-egy bolondos napsugár.

... Elnéztük mi, kis hitvesemmel
Be sokszor e kis kőpadot
És csókok közt, kilestük lopva,
Mint ül egy agg párocska ott.
Ott ült egy hóhaju apóka
És egy ezüsthaju anyó
És hullott rájuk, hullott egyre
A két fehér, ezüstös fejre
A sok virág, miként a hó...

Ott ültek minden áldott reggel
És sütkéreztek a napon;
Beszélgettek és mosolyogtak,
De fáradtan, halkan nagyon.
Anyó hangjából már kilopta
Az élet a csengő kacaját
S apóka is nemhogy beszélne,
Csak nézi-nézi, mi lett véle
És még annál többet sóhajt...

De hogyha kósza napsugárok
Az arcukra szökellenek,
Felvillannak egy pillanatra
A fénytelen, öreg szemek.
Valami boldog mosolygással
A két öreg egymásra néz
És visszaálmodva sok évet,
Egyszerre csak egymásba téved
Két reszkető, vénecske kéz...

Csókok között kilestük őket
Minden nap itt a fa megett,
De hajh, hiába lessük-várjuk,
Pár napja a két öregot.
Üres a pad... A napsugár is
Szomorún néz szét a padon;
Mi is búsabban járdogálunk,
S a csók is gyérből lett minálunk...
A párunk hol marad vajjon...?

A két öreg... apó s anyóka
Mért nem foglalják el helyük?
Mért nem ülnek itt mosolyogva?
Vaj' mi történhetett velük?!
S egyszerre, hogy a szél sikongva
Átrohant a sok levelen,
Mindketten búsán megrebbentünk,
S elfogta egyszerre a lelkünk
Valami borús sejtélem.

Még hullott a virág a padra,
Sok-sok szírom illatosan,
De mi már láttuk: a karfára
Titokzatos árnyék suhan.
S könnyes csókok közt összebujva
Megsírattuk a kőpadot,
Mely úgy nézett ránk, mintha ennek
A régi bűvös szerelemnek
A sirköveként állna ott...!

Balla Ignác.

A gondolat.

Írta: ANDREJEV LEONID.

Dr. med. Kersencew Ignátjevics Antal 1900 december tizenegyedikén gyilkosságot követett el. Az összes bizonyítékok, valamint a tett megelőző események arra mutattak, hogy az orvos a tett elkövetésekor beszámíthatatlan állapotban volt. Éppen ezért az Elizavetinskaja-klinikára vitték, ahol több tapasztalt pszichiáter, köztük a nemrég meghalt Dosembiczikij professzor is, gondos vizsgálat és megfigyelés alá vette. A következő sorokat maga Kersencew doktor írta, harmincznapos megfigyelés után.

Az első feljegyzés.

Eddig, igen tisztelt szakértő uraim, elhallgattam az igazságot. De most a körülmények arra indítanak, hogy elmondjam. S ha az igazat megtudják, be fogják látni, hogy a dolog nem olyan egyszerű, mint amilyennek a laikusok szemében látszik: kényszerzubbony vagy bilincs. Mert lehetséges egy harmadik is, — se a bilincs, se a kényszerzubbony, hanem olyasvalami, ami rettenetesebb, mint a kettő együttvéve.

Savelov Konstantinovic Alexej, akit megöltem, iskolatársam volt. Később is együtt tanultunk, noha nem ugyanazt a szakot hallgattuk. Én, mint tudják, orvos vagyok, ő jogász volt. Nem mondhatom, hogy nem szerettem az elhunytat; mindig rokonszenveztem vele, bensőbb barátom sem volt nála. De rokonszenves tulajdonságai dacára se volt az az ember, aki figyelmet gerjeszthet bennünk. Jellemének természetes lágy-sága és engedékenysége, gondolatainak és érzelmeinek különös ingatagsága, nézeteinek örökös változása arra kényszerítettek, hogy úgy tekintsem, mint egy gyermeket vagy nőt. A környezetében levők, akik nem egyszer kerültek kellemetlen helyzetbe az ő kiméletlensége miatt, de akik — hisz ez az emberi természet rendje — legjobban is szerették őt, azon voltak, hogy enyhítő körülményeket keressenek rossz tulajdonságai mellé s hogy megmagyarázzák iránta való szeretetüket, művésztermészetnek nevezték őt. S valóban úgy volt, mintha ez a csekély jelentőségű szó tökéletesen megmagyarázta volna viselkedését, mert ami rendesen hiba lett volna más közönséges embernél, nála természetesnek vették. Oly nagy volt ennek a kigondolt szónak az ereje, hogy egyidőben én is elfogadtam az általános véleményt és szívesen elnéztem apróbb hibáit. Az apróbbakat — mert nagyobbakra, éppen úgy, mint minden nagy dologra — képtelen volt. Erről elegendőképpen meggyőznek bennünket irodalmi dolgozatai, amelyekben minden elnagyolt, felületes, mint a rövidlátó kritika mondaná, mely mindig új és új tehetségeket szeretne felfedezni. Szépek és üresek voltak munkái, szép és üres volt ő maga is.

Mikor Alexej meghalt, harminczegy éves volt; egy egész évvel fiatalabb nálam.

Nős ember volt. Ha most látnák a feleségét, a férje halála után, gyászban, nem tudnák elképzelni, hogy milyen szép volt. Annyira megváltozott. Az arcza fakó, arczbőre petyhüdt, öreg, öreg, mint egy elhasznált keztyű. És a ránczok! Most még csak ránczok, de néhány év múlva barázdák lesznek. De amikor úgy szerette a férjét! Szemei nem csillognak, ajkai nem nevetnek többé, pedig nem is oly régen még mindig nevettek — még akkor is, amikor sirnia kellett volna. Csak egy percze láttam, véletlenül, mikor a vizsgálóbírónál találkoztam vele. Nagyon meglepett a változás. Még csak haragosan se tudott rám nézni.

Csak hárman: Alexej, Tatjana Nikolajevna és én tudtuk, hogy öt évvel ezelőtt, két évvel Alexejjel történt házassága előtt megkértem Tatjana Nikolajevna kezét, de ő kosarat adott. Legalább én azt hittem, hogy csak hárman tudjuk, pedig Tatjana Nikolajevna bizonyosan elmesélte pár tuczt barátjának és barátnőjének, hogy doktor Kersencew egyszer a házasságról is álmodott s hogy mily megalázó elutasításban volt része. Nem tudom, emlékszik-e még rá, hogy kinevetett; bizonyosan nem emlékszik rá, hiszen mindig nevetett. Ha elfeledte, emlékeztessék rá: szeptember ötödikén nevetett. Ha tagadja, — és tagadni fogja — mondják meg neki, hogy mi történt akkor. Én, az az erős ember, aki sohase sirt és nem félt soha semmitől, — ott álltam előtte és reszkettem. Remegtem és láttam, mint harapja össze az ajkait, már kinyújtottam a karjaimat, hogy átöleljem, mikor felvetette a szemét és én a nevetést láttam benne. Karjaim úgy maradtak a levegőben, ő pedig nevetett, s nevetett addig, amíg egészen kikaczagta magát. Később mentegetőzött:

— Bocsásson meg kérem — szólott, de a szemei még most is nevettek.

És én épp úgy nevettem s ha az ő nevetését megbocsátottam volna is, az én nevetésem sohasem bocsátom meg neki. Szeptember ötödikén, este hat órakor volt — pétervári idő szerint. Igen, pétervári idő szerint, mert akkor éppen a pályaudvar perronján voltunk. Konstantinovic Alexej is éppen hat órakor halt meg; sajátságos véletlen, mely elmélkedő főnek sok anyagot szolgáltathat a gondolkodásra.

Hogy a klinikára hoztak, annak egyik oka, hogy a gyilkosságra semmi okom se volt. Látják már most, hogy volt a tettemnek ez oka is. Semmiesetre se volt féltékenység; mert a féltékenységhöz szenvedélyes jellem szükséges, s a gondolkozási képesség bizonyos elgyengülése, szóval tökéletes ellentéte annak a hideg, megfontolt embernek, amilyen én voltam. — Boszu? Igen, inkább boszu, ha ezt a régi szót kell használnom egy új, ismeretlen érzés megmagyarázására. Az ok az, hogy Tatjana Nikolajevna arra vitt, hogy újra tévedjek s ez mindig bosszantott engem: mivel jól ismertem Alexejt, meg voltam győződve róla, hogy Tatjana Nikolajevna boldogtalan lesz vele a házasságban s megbánja, hogy engemet kikosarazott. Ezért úgy intéztem a dolgokat, hogy Alexej, aki akkor még csak szerelmes volt Tatjana Nikolajevnába, el is vegye őt. De még egy hónappal halála előtt is így szólott hozzám:

— Neked köszönhetem a szerencsém és boldogságomat. Nem igaz, Tanja?

Az asszony rám nézett, s igennel válaszolt; a szemei pedig nevettek. Én is mosolyogtam, s mindnyájan felneveltünk, mikor Alexej átkarolta feleségét, — előttem nem röstelkedtek — azután hozzátette:

— Igen, pajtás, te alapos bakot löttél!

Éz a vigyázatlan és időszerűtlen tréfa egy egész héttel megrövidítette az életét, mert eredetileg úgy terveztem, hogy december tizenhatszázadikán fogom megölni.

Igen, házassága boldognak bizonyult és éppen ő volt a boldogabbik fél. A férfi nem szerette mélyen Tatjana Nikolajevnát; egyáltalában nem is lett volna képes mély szerelemre. Csak egyetlen dolog volt előtte nagyszerű, — az irodalmi működés. De az asszony csak őt szerette és csak ő benne élt. Alexej nem volt egészséges ember: gyakori főfájás, álmatlanság gyötörte. De már maga az a körülmény, hogy őt, a beteget ápolhatja és szeszélyeit türheti, boldoggá tette Tatjana Nikolajevnát. Mert ha egy asszony szeret, mindjárt beszámíthatatlanná válik.

Igy láttam napról-napra mosolygó, boldog arcát fiatalon, szépen, gondtalanul. S elgondoltam magamban: mindezt én idéztem elő. Megértik a helyzet sajátosság voltát? Az asszony okosabb, mint a férje és szívesebben beszélget és szórakozik velem; de a szórakozás után visszavonult a hálószobájába és boldog volt.

Nem emlékszem, hogy mikor támadt bennem az a gondolat, hogy megölöm Alexejt. Olyan észrevétlenül jött. De már az első pillanatban réginek tetszett, mintha már vele születtem volna. Tudom, hogy csak Tatjana Nikolajevnát akartam boldogtalanná tenni s több tervemre emlékszem, amelyek kevésbé lettek volna végzetesek Alexejre nézve. Gondoltam arra is, hogy befolyásomat felhasználva, más asszonynyal hozom hirbe vagy pedig iszákossá teszem. (A hajlandóság az ő részéről meg is lett volna erre.) De ezek az eszközök is hiábavalók lettek volna, mert Tatjana Nikolajevna akkor is boldog marad, ha férjét más nő oldalán látja vagy részeges, zavart beszédeit hallgatja. Neki elég volt annyi, hogy ez az ember élt s mindenképpen talált volna alkalmat, hogy szolgálója legyen. Vannak ilyen rabszolga lelkek. És mint rabszolgák, nem tudják megérteni és megbecsülni az idegen erőt, amely nem a gazdájuk ereje. Vannak a világon okos, jó, szellemes asszonyok, — de igazságos asszonyt még nem látott a világ és nem is fog látni soha.

Őszintén beismerem, — nem azért, hogy szánalmat ébreszszek magam iránt, amire nincs szükségem, hanem csak azért, hogy bemutassam elhatározásom rendes, logikus menetét — hogy nehezemre esett a részvét ellen küzdenem, melyet az általam halálra ítélt ember iránt éreztem. Sajnáltam az iszonyat miatt, amely a halált megelőzi és a kinteljes másodpercért, amiket átél, amíg koponyáját szétzuzom. Sajnáltam — nem tudom, megértene-e — a koponyáját magát. Az összhangban működő eleven organizmusban mindig van valami szépség és a halál, a betegség, az öregség mindig utálatos. Emlékszem, hogy egyszer, mikor az egyetemet bevégeztem, egy szép, fiatal, épcsontú kutya került hozzám és emlékszem, milyen önmegtagadásomba került bizonyos kísérletekre lenyuznom a bőrét; s még hosszú idő múlva is nagyon kelletlenül emlékeztem vissza rá.

Ha Alexej nem lett volna olyan beteges, törékeny ember, — nem tudom, talán meg se ölöm. De azt a szép fejét még mindig sajnálom. Közöljék ezt kérem Tatjana Nikolajevnával. Szép, nagyon szép feje volt, csak a szemei voltak kevésbé szépek — szintelen szemek, tűz, energia nélkül.

Akkor se öltem volna meg Alexejt, ha a kritika szerint valóban nagy irodalmi lángész lett volna. Az életben annyi a sötétség és az életnek annyira szüksége van a tehetségekre, akik sötét útjait bevilágítsák, hogy mindegyiket óvni, védelmezni kell, mint valami

értékes gyémántot, mint olyasvalamit, ami az emberiségben ezrek és ezrek egzisztenciáját megmenti a durva, műveletlen emberektől. De Alexej nem volt tehetség.

Itt nincs helye a kritikának, de olvassák el az elhunyt legnagyobb feltűnést keltett munkáit, s be fogják látni, hogy azokra az életnek semmi szüksége se volt. Érdekesekek voltak azok elhízott emberek szemében, akiknek kell valami izgalom, de az életnek vagy nekünk, akik ez életet megfejteni igyekeztünk, éppenséggel nem kellettek. S míg az írónak gondolatai erejével és tehetségével egy új világot kell teremtenie, Savelov csak a régit írta le, anélkül hogy legrejtettebb titkainak mélyére iparkodott volna eljutni. Egyetlen elbeszélése, mely nekem is tetszett s amelyben már közeledik ki nem kutatott vidékek felé, a Titok. De ez kivétel. A legrosszabb az egészben az volt, hogy Alexej írói képességei kimerültek és boldog, megelégedett életén át elvesztette utolsó fogait is, amelyekkel az igazi írónak bele kell harapnia az életbe és szétmarczangolni azt. Néhanapján ő maga is közölte velem kétségeit és én láttam, hogy valóban igaza van. Szorgalmasan kivácsolta a terveket irandó munkáira és — gyászba borult tisztelői vigasztalódjanak meg — nem volt benne semmi új, semmi jelentékeny. Az emberek közül, akik közel állottak hozzá, felesége volt az egyetlen, aki férje tehetségének hanyatlását nem látta és sohase vette volna észre. Mikor megpróbáltam, hogy szemeit, hacsak egy kisére is, felnyissam, egész egyszerűen valami szédelgőnek vagy hazugnak tartott s amikor meggyőződött róla, hogy egyedül vagyunk, így szólt:

— Más valami az, amit nem képes megbocsátani neki.

— Ugyan mi volna?

— Hogy az én férjem és hogy én szeretem őt. Ha Alexej nem volna a barátja...

Elhallgatott s én, elébevágva gondolatának, hozzátettem:

— Ajtót mutatna, ugy-e?

A szemeiben dévaj nevetés csillant fel. Azután ártatlanul mosolyogva, vontatottan szólt:

— Nem, azt nem tenném.

Én soha egy szóval, mozdulattal vagy intéssel se adtam tudtára, hogy még mindig szeretem. De most azt gondoltam: annál jobb, majd megtudod utóbb.

Maga az a tény, hogy egy emberéletet oltok ki, nem tartott vissza. Tudtam, hogy büntetett, amelyet a törvények nagyon szigorúan megtorolnak. De hiszen csaknem minden büntetett, amit elkövetünk, cselekszüink és csak a vak nem látja ezt. Azoknak a szemében, akik hisznek istenben, bűn az isten ellen; mások szemében bűn az emberiséggel szemben; az olyanok előtt, mint én, bűn az embernek önmaga ellen. És nagy bűn lett volna, ha akaratomat nem hajtom végre, miután felismertem azt a multhatatlan szükségletet, hogy meg kell ölnöm Alexejt. De mivel az emberek a büntetteket kis és nagy bűnök szerint osztályozzák és a gyilkosságot nagy bűnnek nevezik, mindig valami általánosan elterjedt, panaszos, emberi hazugságnak tartottam, amellyel önmaga ellen vétkezik és amely hasonlatos ahhoz, mintha valaki a felelősségtől való félelmében a saját háta mögé igyekeznék bujni.

Én nem félttem önmagamtól és ez mindennél fontosabb volt. Mert a gyilkosnak, a gonosztevőnek nem a rendőrség, nem az ítélet a legrettegetesebb, hanem ő maga, az idegei, egész testének, melyet bizonyos hagyományokban neveltek, hatalmas tiltakozása. Gondoljanak csak Raszkolnyikovra, erre a keseregve és izléstelenül tönkrement emberre és a hozzá hasonló

számtalanokra. Hosszan, behatóan foglalkoztam azzal a kérdéssel, hogy hogyan érezném magamat a tett elkövetése után. Nem mondhatom, hogy tökéletesen meg voltam győződve, hogy nyugodt lennék; mert ilyen meggyőződése nem lehet gondolkodó embernek, aki minden eshetőséget előre lát. S miközben multamban elkövetett összes tetteim eredményét összegeztem és fontolóra vettem akarat erőmet, sértetlen idegrendszerem munkaképességét, az uralkodó erkölcsi rend mélységes megvetését, aránylag erős bizalmam támadt, hogy tervem jól fog sikerülni.

Talán nem lesz fölösleges, ha itt életem egyik érdekes eseményét elmondom.

Egyszer, még diák koromban, az ötödik szemeszteren, barátaimnak reám bízott pénzéből tizenöt rubelt elloptam. Azt mondtam, hogy a pénztáros tévedett s mindnyájan hittek nekem. Ez több volt valami közönséges lopásnál, mikor egy szűkölködő meglopja a gazdagot; ez megtörése volt a baráti hűségnek, megrablása egy éhezónak, egy barátinak, egy diáknak — még pedig tehetős, pénzes fiú részéről (éppen ezért hittek nekem). Önöknek ez a tett talán még visszaszítóbbnak tűnik fel, mint barátom meggyilkolása; nincs igazam? És én — nagyon jól emlékszem rá — jókedvű voltam, hogy a dolgot oly jól és ügyesen végeztem és merészen a szemei közé néztem azoknak, akiket oly bátran rászédtem. Szép, fekete, nyílt szemeim vannak és hittek nekik. Mindenekfölött azonban arra voltam büszke, hogy semmiféle lelkiismereti furdalást nem éreztem és tulajdonképpen ez volt az, amit önmagamnak be akartam bizonyítani. Mind a mai napig valami különös élvezettel gondolok arra a nagyszerű, de fölösleges ebédre, melyet a lopott pénzből fizettem ki és amelyet a legkitűnőbb étvágygyal költöttem el.

S vajjon most érzek-e lelkiismereti furdalást? Vagy valami bűnbánatfélélt az elkövetett tett után? A legkevésbé sem.

De azért az állapotom sulyos. Örültem nehéz, mint talán egyetlen emberé sem a világon; de ez valami más. Valami más. Valami szörnyű, váratlan, hihetetlen a maga iszonyatos egyszerűségében.

A második feljegyzés.

Feladatomban a következő volt: Alexejt meg kellett ölnöm s Tatjana Nikolajevnáknak látnia kellett, hogy éppen én öltem meg; de úgy kellett intéznem a dolgot, hogy a törvény büntetése ugyanakkor ne érjen utól. Nemcsak azért, mert az én büntetésem Tatjana Nikolajevnáknak alkalmat adna arra, hogy fölöslegesen nevéssen, de különben se akartam Szibériába menni. Nagyon szeretem az életet.

Örülök, ha finom, metszett üvegben arany színű aszabor szikrázik; örülök, ha fáradt tagjaimat tiszta, kényelmes ágyban nyújtóztathatom ki; örülök, ha tavasszal üde, friss levegőt szívok, ha szép naplementét látok, ha érdekes és szellemes könyvet olvasok. Szeretem magamat, az izmaim erejét, a gondolataimat, amelyek tiszták és élesek. Szeretem azt a tudatot, hogy egyedül állok, hogy egyetlen kíváncsi pillantás se hatolhat lelkem odvaiba, szakadékaiba, amelyek oly mélyek és sötétek, hogy aki beléjük akar tekinteni, szédülni kezd a feje. Sohasem ismertem, sohasem éreztem azt, amit az emberek életutjának neveznek. Az élet érdekes, szeretem, ezért a nagy titokért, amely el van rejtve benne; szeretem a kegyetlensége miatt, vérszomjas boszuvágyáért s azért az ördögien kegyetlen játékért, amelyet az emberekkel és az eseményekkel folytat.

En magam voltam az egyetlen ember, akit becsültem. Hogyan tehettem volna ki ezt az embert annak a veszélynek, hogy a bányákba kerüljön, ahol még a lehetősége is elvész annak, hogy valami nagyszerű, teljes, mély dolgot kövessen el!... Igen, az ő szempontjából is igazam volt, hogy el akartam kerülni a bányát.

Mint orvosnak, sok sikerem volt s mivel nem voltam vagyontalan, sok szegényt is kezeltem. Szóval: hasznomat vették. Bizonyosan több hasznomat, mint Savelovnak, akit megöltem.

És a büntetést is könnyen elkerülhettem. Ezer és ezer olyan szer van, amelyek könnyen megölik a gyantlan embert s nekem, mint orvosnak, különösen könnyű volt válogatnom bennök. Új és új terveket kovácsoltam s aztán elvettem őket. Foglalkoztam azzal a tervvel is, hogy gyógyíthatatlan, undorító beteggé teszem; de az ilyen tervnek a következményeit könnyű belátni: a hosszantartó szenvedés, a rutság... de Tatjana Nikolajevna mégis mindig talált volna örömet férje oldala mellett. Feladatomban különösen az nehezítette meg, hogy föltétlenül ragaszkodtam ahhoz, hogy Tatjana Nikolajevnáknak meg kell tudnia, hogy férje kinek a kezétől halt meg. De csak a gyávák ijednek vissza az akadályoktól, míg a magamfajta embereket inkább ösztönzik a tette.

A véletlen, az okos embereknek ez a hatalmas szövetsége jött segítségemre. És most engedjek meg nekem, hogy becses figyelmeiket éppen erre a körülményre tereljem, tisztelt szakértő uraim. Eppen a véletlen, tehát valami különálló, tőlem független valami szolgáltatotta az alapot és vezérfonalat a továbbiakra nézve. Valamelyik újságban egy pénztárossal olvastam (az erről szóló újságcikk talán még most is a lakásomon van, esetleg talán a vizsgálóbíró kezeibe jutott), akit színlent epileptikus roham fogott el s állítólag e roham alatt elvesztette a rábízott pénzt, de a valóságban valószínűleg ellopta. De a pénztáros mégis gyáva volt: bevallotta tettét és felfedezte a helyet is, ahol elrejtette a pénzt. De a gondolat nem volt rossz s mindenekelőtt kivihető is volt. Örültséget tettetni, Alexejt az örültség egyik rohamában megölni s aztán lassankint »kigyógyulni«; ez volt az a terv, amelyet egy pillanat alatt meg lehetett valósítani, de amely sok időt és munkát követelt, hogy tiszta, határozott alakot öltessen. A pszichiátriával, mint minden orvos, aki nem speciálista, csak felületesen foglalkoztam mindeddig, úgy hogy csaknem egy év mult el, míg az egész szakirodalmat átolvastam és átgondolhattam. De a végén meggyőződtem róla, hogy tervem minden pontjában keresztülvihető.

Az első, amire a szakértők figyelmüket irányozták, az átöröklés s nagy öröömre ebben a tekintetben is rendben voltam. Atyám alkoholista volt, egyik nagybátyám, atyám testvére, az örültek házában végezte életét és egyetlen testvérem, Anna, haláláig epilepsziában szenvedett. Igaz, hogy anyám családjának minden egyes tagja egészséges volt, mint a makk; de az örültség mérgének egyetlenegy cseppje is elegendő, hogy nemzedékek egész sorát megmérgezze. En makacs egészséggemmel az anyám családjára ütöttem, de azért néhány sajátságos, ártatlan szokásom volt nekem is.

Emberkerülésem, amely voltaképp csak az egészséges lélek és elme sajátsága, amely idejét inkább önmagával és könyveivel tölti, mintsem hiábavaló, üres fecsegésre pazarolja, beteges mizantropiának is magyarázható; idegrendszerem higgadtságát, mely egyáltalában nem keresi a durva érzéki élvezeteket, az elfajulás megnyilvánulásának nézhetik. Magát azt a makacs-

ságot, amelylyel az egyszer-élém tüzött célzt elérni törekedtem, — amire akárhány példát hozhatnának fel életemből — a tisztelt szakértő urak a maguk nyelvén monomániának neveznék.

A színlelés talaja tehát rendkívül kedvező volt; még csak két-három találó vonás kellett és az örültség képe készen áll. Nagyon világosan elképzeltem mindent, hogy miként lesz; de ezek nem holmi programszerű gondolatok, hanem élő alakok voltak. Mert jóllehet egyáltalában nem írok még rossz novellákat se, azért nem hiányzik se a fantáziám; se a művészetek iránt való érzékem.

Láttam, hogy képes lennék végigjátszani szerepemet. A színlelés hajlandósága mindig megvolt jellememben és ez egyike volt azoknak az eszközöknek, amelyekkel a belső szabadságra törekedtem. Már a gimnáziumban szívesen színleltem barátságot: kart karba öltve sétáltunk a folyosókon, mint az igazi barátok szokták, barátságos, látszólag nyíltszívű beszélgetéseket folytattam és amikor ellágyult társam feltárta előttem lelkét, ellöktem magamtól és erőm, belső szabadságom büszke tudatával mentem tovább. Éppen ilyen kétszínű voltam otthon, hozzátartozóim körében is; épp úgy, mint ortodox házban külön edény van az idegen számára, nálam is minden külön volt rakva az emberek számára: külön mosoly, külön beszélgetések, külön nyíltszívűség. Láttam, hogy az emberek nagyon sok ostobaságot követnek el, amelyek ártalmukra vannak, de fölöslegesen is azt hittem, hogy én is olyan lennék, mint a többiek, én is elkövetném azokat az ostoba és fölösleges dolgokat, ha saját jószántomból az igazságot mondanám.

Mindig nagy élvezetet találtam abban, hogy tiszteletteljesen viselkedtem azokkal szemben, akiket voltaképp megvettem s megcsókoltam azokat az embereket, akiket szívem mélyéből gyűlöltem; ez szabadabbá tett és urrá a többi felett. Azért nem ismertem az önmagam ellen elkövetett hazugságot, az emberi élet rabszolgaiságának ezt a legelterjedtebb és legaljasabb alakját. S minél többször megcsaltam az embereket, annál igazabb, annál kérérlhetetlenebb lettem önmagammal szemben; oly előny ez, amelylyel igen kevés ember dicsekedhetik.

Általában azt hiszem, hogy nem közönséges színész vagyok, akinek megvan az a tehetsége, oly természetesen játszani, akinek alakítása tökéletesen egybeolvad a személyesített alakkal, anélkül azonban, hogy a számító ész ellenőrzése alól kivonta volna magát.

Még legegyszerűbb olvasmányomban is igen nagy gondot fordítottam a szereplő személyek pszichológiájára és — higyjék el, uraim — még felnőtt koromban is keserű könyveket hullajtottam a »Tamás bátya kunyhójá«-nak olvasása közben. Micsoda isteni adománya a simulékony, a kultúra által elfinomított léleknek, hogy ujjászülethetik! Olyan, mintha ezer élete volna az embernek: majd leszáll a pokol sötétségébe, majd földöntuli fényű magasságokban lebeg, egyetlen pillantással végigtekint a végtelen világon. Ha az embernek hatalmában volna istenné lenni, oltára csakis a könyv lehetne...

Igen. Így áll a dolog. Különben még itt a klinikán való bánásmódról akartam panaszkodni önöknek. Majd ágyba fektetnek, mikor inni akarok, *mikor innom kell*; majd nyitva hagyják az ajtót és hallgatnom kell egy örült orditozását. Ordít, ordít, — egyszerűen képtelen vagyok eltünni. Így valóban örültté tehetnek egy embert s azután azt hiszik, hogy már azelőtt is ilyen volt. Aztán nem volna legalább valami fölösleges darab

gyertyájuk? Örökké emellett a villanyvilágítás mellett kell rontanom a szemeimet?

Tehát: egyszer még a színpadról is álmodoztam, de hamarosan letettem erről az ostoba gondolatról. Mert a tettetés elveszti az értékét, ha mindenki tudja, hogy az. Igen, vágyódtam színészi babérok után is. A tehetségem értékéről fogalmat alkothatnak maguknak önök is, ha megtudják, hogy sok számár egész mostanig a legudvariasabb, legőszintébb és legigazságszeretőbb embernek tart. És az a sajátságos: sohase sikerült ezeket a »szamarakat« — csak sietségemben használok ezt a szót — az orruknál fogva vezetnem, mindig csak az »okos« emberekkel tehettem meg. Két osztálya van az élőlényeknek, amelyekben sohasem tudtam bizalmat kelteni magam iránt. Ez a két osztály: a nők és a kutyák.

Önök tudják, hogy Tatjana Nikolajevna kegyelmes asszony sohasem hitt szerelmekben és valószínűleg még most sem hisz benne, miután férjét megölte. Az ő logikája szerint a dolog így áll: én sohasem szerettem őt és Alexejt is csak azért öltem meg, mert Tatjana Nikolajevna szerette. És ezt az örültséget ő még igaznak, értelmesnek és meggyőzőnek tartja. Az okos asszony!

Tervem kivitele, az örültség tettetésével, nem látszott valami nehéznek. A terv kiviteléhez szükséges adatok egy részét a könyvek adták, de a másik részét, mint az igazi színésznek, a saját alkotásommal kellett kitöltenem, míg a hiányzót a publikum kötelessége volt hozzáfűzni, melynek érzeit és érzelmeit a könyvek és a színházak már oly raffinálttá tették, hogy hozzászokott két-három halvány, elmosódó vonallal élő alakokat teremteni. Természetesen marad néhány elkerülhetetlen rés és ez nagyon veszélyes volt ama szigorúan tudományos vizsgálatra való tekintettel, amelynek alá fognak vetni. De itt sem kellett valami komoly veszedelemtől tartanom. A pszichopatológia tágas mezejét még oly kevésé dolgozták fel, annyi benne a homály, a találgatás, a fantáziának és szubjektívizmusnak oly tág tere van, hogy sorsomat bátran bizhattam önökre, szakértő uraim. Remélem, nem sértettem meg önöket; tudományos tekintélyöket nem akarom kisebbiteni és meg vagyok győződve róla, hogy önök is, mint olyan emberek, akik hozzászoknak a lelkiismeretes és tudományos gondolkodáshoz, egy véleményen lesznek velem.

... Végre abbahagyta az ordítást. Egyszerűen elviselhetetlen...

De még abban az időben, mikor még tervemmel foglalkoztam, olyan gondolat ötlött eszembe, mely örült agyban aligha keletkezhett: *kísérletem veszélyes következményeinek gondolatai*. — Értik önök, hogy mit akarok mondani? Az örültség tűz, amelylyel nem szabad könnyelműen játszani. Aki a puskaporos toronyban meggyújt egy farakást, nem teszi ki magát akkora veszélynek, mintha az örültségre vonatkozó legcsekélyebb gondolatot is belopja az agyába. És én tudtam ezt, — tudtam — de eh, mi a veszély a bátor ember szemében?!

Dehát nem éreztem-e gondolataimat szilárdaknak és tisztáknak, mintha aczélből kovácsolták volna őket, nem éreztem-e, hogy feltétlenül engedelmeskednek akaratomnak? Mint valami élesre köszörült tör, átszurta és részekre osztotta az események szövődékét; mint valami kígyó, hangtalanul csuszott az ismeretlen, sötét mélységbe, — markolata a kezemben maradt, az ügyes, tapasztalt vívó kezében. Milyen engedelmes, milyen alkalmazkodó, milyen gyors volt a — gondolatom, és mennyire szerettem őt, a rabszolgámat, fenyegető hatalmamat, egyetlen kincsemet!

(Folytatása következik.)

Saison.

A monokli.

— febr. 8.

Ha most hirtelen elém toppanna egy tündér és így szólna hozzám:

— Mit kívánsz, mester, tanár ur, vagy pipi? — én habozás nélkül azt felelném, hogy szeretném megérni azt az időt, amikor Budapesten minden feltűnés nélkül lehet majd monoklit viselni.

Kívánja ám más, hogy Budapest mennél hamarabb egy millió lakost számláljon, én egyszerűen megmaradok a monokli mellett. Még élénken emlékszem arra az időre, — pedig még kopasz sem vagyok — hogy a czvikkeremet állandóan üldözték. Volt egy tanárom, akit a csiptetőm úgy izgatott, mint bikát a vörös posztó. Nem akarta elhinni, hogy olyan pöttön kis gyerek, amilyen én vagyok, közellátó is lehet. Gigerlinek és sviháknak nevezett, pedig nem is czvikker, hanem valami sulyos aczélgépezet szorította az orromat. Az orvos, aki évente egyszer megvizsgálta az osztály egészségi állapotát, mindig engem hívott ki a táblához. Én voltam a Beteg. Pedig kutyabajom sem volt, csak nem láttam szemüveg nélkül a tábláig.

Még ma is, amikor néha Budán vagy a külső Józsefvárosban meg Ferenczvárosban megfordulok, a gyerekek a czvikkerem után futnak és olykor hógolyókkal egész kis vallásüldözést rendeznek. Már gyermekkoromban is világosan láttam, hogy ez az ország boldog ország, mert az ősök itt nem rontották a szemüket írással, olvasással, hanem a nagy távolságokhoz, síkokhoz, célbalövésekhez voltak szokva és a régi négykrajczárosokat is csak azért találták ki, hogy röptében keresztül lőhessék őket.

Természetes, hogy az utódok nem is rövidlátók. Nem csodálkozom azon, hogy még ma is alig olvasnak, alig vesznek könyvet, mert az olvasás és a közellátás nálunk nem atavizmus. Azon sem csodálkozom, hogy a mi színházainkban a legtöbb ember szabad szemmel is meglátja Fedák Sári ajkán a szépségflastromot és hogy színházi messzelátót csak drága pénzen kap az ember a helyszínén és az is rossz. Az önkénteseknek például szolgálatban nem szabad czvikkert viselniök, csak szemüveget és még azt is rossz szemmel nézik az iskolatisztek. Minden jel arra mutat, hogy ez az ország a legmesszebb látó ország és hogy a szemüvegek itt olyan feleslegesek, mint sok vidéken a szappan. Egy szóval, más szemüvegen keresztül nézik a világot.

Az a kis kerek üvegdarab is, amelyet a jobb szemembe csiptettem és amelylyel a Montmartre legszegényebb, legzüllöttebb utcáin is teljes biztossággal, észrevétlenül járhattam, nálunk valami megvetéssel vegyes tiszteletnek örvend. Legyen szabad elmondanom, hogy milyen tapasztalatokat tettem a monokli körül.

Megvallom, Páris kissé a fejembe szállt és azt gondoltam magamban, miért ne legyen Budapest is

világváros? Az első nap monoklival jelentem meg az Otthonban és nagy elégtételemmel szolgált, hogy Molnár Ferencz is monoklit visel. Biztosított róla, hogy ő monoklival eszik, alszik, köhög, nevet, sőt egyszer, amikor a piros alsó a talónban feküdt és ő tercz-bélára megbukott, minden kibicze leesett a székéről, neki pedig a monoklija meg sem rébbent. Baj volt azonban, hogy Báltaszéki is monoklit viselt. Mert ebben az esetben Krúdy például és mások a világért sem hordanák.

Körülnéztem más monoklik felé és láttam, hogy egy csomó ur viseli még, de vagy a mellényzsebben vagy egy diszkrét kis zsinóron. Ahá, gondoltam magamban, ezek az urak azokat a szebb időket várják, amikor a kis szerény nefelejts-monoklik napvilágra kerülhetnek. Valóságos apostoli buzgósággal estem neki a monokli terjesztésének, hogy a félénkeket bátorítsam, a habozókat megerősítem és Budapestet világvárosi nivóra emeljem. Észrevettem például, hogy sok ember nálunk csak akkor meri feltenni a monoklit, ha be van csipve. Igyekeztem tehát józanon és nappal viselni a monoklit, sőt teóriákat gyártottam, hogy az embereket meggyőzzem a monokli-viselet nemzeti szükségességéről.

Kifejtettem például, hogy a czvikker milyen egészségtelen, vaskos jószág. Az ember örökké be van csipve valamibe, mint ahogy faluhelyen néhol a harapós tehén orrára tesznek ilyen csiptetőt. Nyáron izzad az ember orra és az üveg ide-oda tánczol, úgy hogy folyton változtatja a szemlencse távolát, ami nagyban rontja a szemet. Télen, ha kávéházba lépünk, köd lepi el a két üveget és az ember vakon botorkál előre. Mindezt a könnyed kis monoklival el lehet kerülni, amelynek még az az esztétikai kiválósága is van, hogy nem rontja el az arcz vonásait, mint az a sulyos fegyverzet, amelyet orrcsiptetőnek neveznek.

Sokan azt vetették ellenem, hogy a monokli az arrogancia, a szemtelenség, a pökhendiség bélyegét nyomja az ember arczára. De kérdelem, pökhendi volt-e Leconte de l'Isle, arrogáns volt-e Alphonse Daudet, akik monoklit viseltek? Nem komoly és nagyszabású ember-e Chamberlain, bár monoklija kitűnően illik az arcához? Nem győzném a példákat felsorolni. És nálunk miért csak szegény Csernátorny képviselte a »mívelt nyugatot«?

De minden szónál szebben beszél a tett. Elveimet nemcsak élőszóval propagáltam, hanem cselekedetekkel. Derűre-borura monoklit viseltem. A fiakkerosok meg-süvegeltek az utcán és mivel nem szálltam be a kocsi-jukba, gunyos célzásokat tettek a monoklimra. Öreg urak, akik máskor nyájasan köszöntek vissza, elfordították a tekintetüket, mintha mondanák: micsoda pökhendi fráter! A kávéházban a pincérek gorombáskodtak velem, mert nem hagytam nekik huszfillér borraivalót és a hátam mögött összesugtak, össze-nevettek.

Ahová mentem, amerre jártam, mindenütt gunyosan az arczomba röhögtek. Az asszonyok meglornyetteztek, de a férjek fizettek és távoztak. Más italt mint pezsgőt a vendéglős nem is akart nekem felszolgálni

és kávéházban pirulva kellett innom a pikolómat. Két hét múlva a legnagyobb lump hírében álltam és híreket kaptam róla, hogy mindennap az orfeumban pezsgőzöm, folyton fiakkerben járok és gyanakodva kérdezték egymást az emberek, vajjon miből telik?

Ha »a városból« kimenekültem a kültelkekre, a gyerekek utánam szaladtak és a legenyhébb kifejezés, amit utánam kiáltottak, ez volt: zsidó. Kövekkel is meghajigáltak. A házmasterem nem akart kaput nyitni és mikor a trafikban szivart vettem, a rendőrök voltak kénytelenek az ajtó elől eloszlatni a tömeget. A szoba-asszonyom többé nem hitelezett és azt akarta, hogy mind a hat hónapi hátralékomat egyszerre fizessem meg. A katonatisztek minduntalan provokálni akartak. A remekuszók és footballisták lépten-nyomon szándékosan a tyukszememre hágtak. Apostol még annyit nem szenvedett, mint én.

Most én is nefelejts-monoklit hordok, amely szerényen várja a szebb időket, amikor Budapest milliomos város lesz és a sarki gesztenyés ember is monoklin keresztül fogja sütni a marónikat.

Reveur.

E l é g i a

az adósságok könyvéről.

A könyvek kereskedője
Most egy furcsa példányt árul:
Könyvet irtak Budapestről,
Az adósok városáról.

Búsabb könyv, mint a Karthauzi,
Legbúsabb könyv a világon:
Eszembe jut róla minden,
Minden, minden adósságom.

Adós vagyok jobbra-balra,
Amerre csak lép a lábam,
Adós vagyok a szélrőzsa
Valamennyi irányában,

Tartozom a zord szenesnek,
A cipésznek, a szabónak,
Mészárosnak, fűszeresnek...
Hogy házbérről ne is szóljak!

Tartozom a zord kincstárnak,
Es harmincz szövetkezetnek —
En istenem, mit csinálok,
Ha ezek mind nekem esnek?

Adós vagyok a pincérnek,
Kinél pikkolózom hétszám...
Hitelezőimből telnék
Egy fölemelt ujonczlétszám.

Tartozom itt a Dunának
Mindkét partján, minden részen,
Sőt tartozom neked is, már,
Jövő havi fizetésem!

A butorom, oh jaj, másé,
És a cipőm s a mellényem...
Hogy ezt mindet megfizessem,
Százhusz évig kéne élnem.

Hogy én mindent megfizessek,
O Rothschildnak kéne lenni
S még akkor is Nagyváradról
Egy leánykát nőül venni...

Elmélázok most e könyvön;
Minden lapja gyászszal telve...
S mint a könyvek nagy barátja,
Megyek, megveszem — hitelbe.

Puck.

Politika.

— Kép a közel jövőből. —

(A kegyelmes ur fölkel, megreggelizik, majd megnyomja a csengő elefántcsontgombját.)

INAS (belép): Parancsol?

A KEGYELMES: A titkárt kéretem. És hozza magával a mai lapokat.

INAS: Igenis.

(Elmegy. A titkár belép.)

A TITKÁR: Jó reggelt, kegyelmes uram. Hozom a mai lapokat.

A KEGYELMES: Már átolvasta valamennyit?

A TITKÁR: Igenis. Sőt a szokásos kivonatot is megcsináltam. A cikkek nagyon hosszúk, kegyelmes uram, a cikkek egyre hosszabbodnak. Én majd csak futólag fogok a leglényegesebbekre kiterjeszkedni.

A KEGYELMES: Halljuk.

A TITKÁR (jegyzeteibe néz): Essünk tul a legnehezebbeken. A *Büzharang* ma nem támad nagyon. Azt a kis gyerekgyilkossági vádat piszkálja, amivel a mult héten jött. Nem volna szóra sem érdemes, ha nem irná, hogy mától fogva a meggyilkolt gyerek ki van állítva a kiadóhivatalában, ahol mindenki megnézheti. A gyermek holttestét az öreg báró Schönbergerné őrzi, az a hetvenéves matróna, akire talán még emlékszik exczellenciád a Polónyi-ügyből... negyven évvel ezelőtt...

A KEGYELMES: Emlékszem. De hagyja az ilyen jelentéktelen kis túsúrákat. Az erősebb támadásokról referáljon. Mit ír a *Magyar Szublimát*?

A TITKÁR: Tudja isten, ma a *Magyar Szublimát* is enyhén ir. Mióta az öreg Orvkés meghalt, nem tudnak támadni. Mindössze azt írja, hogy kegyelmes-séged a nagymamájával, az öreg grófnéval mulatott Nizzában, s hogy a dolog már kissé feltűnő volt. Azt írja, hogy csak egy vetélytársa volt önnek az öreg hölgynél, a fia. Leveleket is közöl, az öreg Schönbergerné levéltárából.

A KEGYELMES (ásit): Mondtam már, az ilyen apró mókák nem érdekelnek. Mást, mást.

A TITKÁR: Itt a *Béltipró* legújabb száma.

A KEGYELMES: Mit ír?

A TITKÁR: Még mindig a temető-dolgon nyargal. Hogy exczellenciád a halottak ujjait a gyűrű miatt

le szokta vágni az új temetőben. Itt a *Közigazgatási Kéjgyilkos*...

A KEGYELMES: Ne ilyet olvasson. Támadást olvasson, valami támadást. Nem érti? Valami olyat, ahol megrágalmaznak engem valamivel.

A TITKÁR: Átfutottam valamennyit. De erősebb dolog bizony nincs sehol. Csupa csipkedés. A *Sósavas Vérdűh* azt írja a kegyelmes asszonyról, hogy egy kis összeütközése volt a rendőrséggel egy alkalmoszerző hölgnél. A *Nemzeti Hóhérr* nyílt levelet intéz a főkapitányhoz, hogy tolonczoltassa el kegyelmességed kisebbik leányát, mert közveszélyes az erkölcsökre nézve.

A KEGYELMES (únottan): Szóval sehol semmi rágalom?

A TITKÁR: Sehol semmi. Említhetném még a *Tajlétkző Deres*-t, mely önt bigámiával vádolja, az *Üvöltő Jajvész*-t, mely azt írja, hogy ön egy koldust ölt meg nyolcz forintért, itt van még a *Balparti Becsületfejsze*, amely egy Schönbergerné-intervjút közöl, melyben az öreg dáma elmondja, hogy kegyelmesség az ő korában cipőzsinórt árult, s az ő szakácsnéjának a kitartottja volt...

A KEGYELMES: Buta ember maga mégis. Ne a társadalmi apróságokról referáljon, hanem arról, hogy rágalmaznak-e valami lapban, vagy nem.

A TITKÁR: Mit csináljak? Tehetek én róla, hogy így megszeliidültek? És Schönbergerné is határozottan vénül.

A KEGYELMES: Más nincs?

A TITKÁR: Még csak egy: a *Nyakkravetett Akasztójakötél*... de ez se mond semmi újat. Azt a kis rablógyilkossági pletykát közli, hogy exczellenciád ölte meg és fosztotta ki Cserebogár Jóskát, a kucsébert. De hát ez már igazán nem érdekes. Szóval...

A KEGYELMES: Szóval üresek a lapok. Mehet öregem.

(Dudolva megy a fürdőszobába.)

Vessző.

INNEN-ONNAN.

○ A hógolyó. Nagy a diadala Vilmos imperator rex-nek, a hatalmas német császárnak. Intett a kezével és szétkergette a parlamentjét. Felebbezett a néphez a nép választottjai ellen. És a nép a császárnak adott igazat. Összetörte az ellenségeit. A szociáldemokrata tábor a harmadával leolvastotta. Hűség és erős többséget teremtett a császári akaratnak. Büszke is a hatalmas imperátor. Amikor a nép hurrázva és kendőket lobogtatva ujjong a kastélya előtt, odaáll az erkélyre, s mint egy jeles demagóg, tüzes beszédet dörög le a sokaságnak. Óriási ez a huszadik századbeli császár, aki a tüntető utcái nép elé áll és demagógoskodik. Szinte mese.

De egy másik képet is le akarok rajzolni. Megint a császár van benne, a hatalmas imperátor. Szánkón vágat, két tüzes paripa röpíti. A bakon vadász, a háta mögött lakáj. A császár katonai pompában, fején a sasos ezüst sisak. S ahogy körülhordozza császári tekintetét, egyszerre hatalmas csapást kap a képébe. Elhalványodik, az arcához kap, aztán elmosolyodik.

Egy hógolyó repült a képébe. Pajkos csibészek mulatnak az utcán, és egymásnak szánt hógolyóbisuk röpült a hatalmas ur képébe. És a császár letörli az arcát, s a mutatóujjával tréfásan megfenyegeti a sihedereket. A két tüzes ló vágat tovább. A bakon vadász, hátul lakáj, a szánkóban a császár, katonai pompában, fején a sasos ezüst sisak.

A hatalmas császár! Milyen impozáns az első képen. Ahol győz és letörli az ellenségeit. De mennyivel szebb ezen a másikon. Ahol az ujjával fenyegeti meg a csirkefogókat.

* * *

+ A nevezetes Róza. Most megint közelről láthatjuk, hogyan készült a Dreyfus-pör titkos dossier-vel és hamis aktákkal, becsületes emberekkel és becsületes eseményekkel. A nagy Róza vallott. Eddig az volt a tény, hogy Polónyi levelet írt neki s ez világos és letagadhatatlan. De a nevezetes Róza vallott s óriási zürzavar lett belőle. Az ügyészség fejedelmet illető előzékenységgel fogadta és eskette meg vallomására. Tehát beszélhetünk az állam felvonulóirol a Lengyel Zoltán igaza ellen. A demokrata vezér rábeszélte a levél közlésére, tehát beszélhetünk maffiás hajszeról politikai célokból. A nevezetes Róza képeket és ezüst szelenczékot osztogatott, — tehát fejcsóválhatunk a kapzsiságról s egyéb korrupcióról. A nevezetes Róza hisztériás, — tehát orvosilag hajba kaphatunk, vajjon a Polónyi-ellenes beszédei voltak-e hazugságok, vagy a Vázsonyi-ellenesek-e? Minthogy pedig az érdekeltek mind ügyvédek s a magyar közönség mind okos emberből áll, képzelhető, hogy mennyi ideig fő majd a boszorkány-üst s mi mindent kavarnak majd beléje. Ami pör volt, most már általános verekedés, s ahol az igazságnak kellett volna kiderülnie, ott az erősebbik mondja ki a verdiktet. Pedig hát a pörre csak annyi tartozik, ami első percztől fogva bizonyos volt, hogy Polónyi levelet írt a nevezetes Rózának.

* * *

△ A patriárka sikkaszt. A patriárkáról több mint tíz év óta mondják, hogy sikkaszt s általános tiszteletben részesült. Nem mint sikkasztó, hanem mint patriárka. Most azonban vége a tiszteletnek, mert más szelek fujnak s az elégedetlen emberek el akarnak vele bánni. Hogy sikkasztott-e valóban, az nem bizonyos, de hogy a patriárkai állás az egyetlen jól dotált állás a szerb egyháznál, az tény. Tehát mindenki patriárka akar lenni, akinek már teljesült a vágya, hogy püspök lehetett. S valóban, a patriárka sikkasztásáról legerősebben a püspökök vannak meggyőződve. Lehet, hogy igazuk is van, de hogy meggyőződésük olyan erős és megingathatatlan, az onnan való, hogy a patriárkának 600 ezer korona a jövedelme, amiből sikkasztás nélkül is szépen meg lehet élni.

* * *

+ A szeretet törvénye. Kossuth Ferencz egy szava után így nevezték el a munkásbiztosító törvényt. Legyünk igazságosak: Kossuth Ferencz csak annyit mondott, hogy ezzel a problémával szeretettel foglalkozott, de a szeretet törvényének nem ő nevezte el. Nem is lehet, mert törvényt nem lehet jótékonyságnak tekinteni s a munkások biztosítása sem a jószív derék cselekedete, hanem a szociálpolitika köteles tette jogos igények, tehát jogok érvényesítésére. A munkásbiztosításnak épp oly kevés köze van a filantropiához, mint az iparfejlesztéshez, vagy pedig a dohánymonopóliumhoz. Az államnak nincs szíve s a jogoknak nincs címük. A kormány erősíteni tartozik az országot, tehát erősíti a munkásosztályt is. S ezért még a munkásosztály se érezze magát lekötöztetettnek, mert, mint Ernst Sándor képviselő figyelmeztetett, a munkásjóléti

intézkedések voltaképpen befektetések, melyekről ki fog sülni, hogy a munkaadóknak érdekét jobban szolgálják, mint a munkásokét. A szeretet tehát nem csinált most se törvényt, de hogy Kossuth Ferenczet a munkásokhoz való szeretet vezette a koncepcziójánál, az meglátszik a javaslaton.

* * *

□ **A nagyváradai lányok.** A nagyváradai lányok közt pár hét óta szokatlan mozgalmat észlelnek a lányos anyák, apák. A fehér lányszobák titokzatos szenzációkat rejtegetnek, a párnák alatt eldugott könyvek pihennek, titkos tudományok, furcsa szavak, konjugációk, deklinációk, rendes és rendhagyó igék kóvályognak a szőke-barna lányfejekben és az angol tanítók, tanítónők gummirádlison rohannak a Peczétől a Körösig és vissza. A zsebpénzek, gombostüpenzék titokzatos módon a gummirádlis kocsisok zsebeibe vándorolnak, a könyvkereskedők nem győzik a sok Berlitz, Plate, Peterson nyelvtant rendelni, a szótárkereslet ezer százalékkal emelkedett és már alakulóban van az angol five o'clock tea egyesület is. Mindez a nagy mozgalom pedig azért van, mert a nagyváradai lányok igen okos lányok és úgy gondolkoznak, hogy elvégre ami sikerült a Wertheimsteini Rózsikának nexusok nélkül, miért ne sikerüljön nekik is Charles ur révén. Hisz nemcsak egy Rothschild van a világon, hogy a bagó rugja meg! Nem igaz?

* * *

○ **Ami hiányzik.** A képviselőház gyorsírodája a leglázasabb munka tanyája. Egyre-másra jönnek-mennek a gyorsírók, s hozzák be az ő furcsa ákom-bákomjaikat, s viszik fel a kékből az ország bölcsességét. Szép sorjában negyven-ötven szép leány, kis leány és nagy leány ül az írógépek mögött, s kattog a masina fűrge kezök alatt, hogy gyönyörűség nézni. A sok stenográfus diktál, a revizor összeolvas, a leányok kopognak, az újságíró kéziratot kér, a képviselő helyesléseket korrigál bele a beszédebe, — gyönyörű, eleven, mozgalmas élet ez. Néha aztán van egy kis pihenő. Amikor szavaznak, amikor szünet van, amikor iratokat olvasnak fel. Akkor se csöndes éppen a gyorsiroda, de ilyenkor legalább jókedvtől és vigasságtól hangos. A leányok hanczuroznak, trécselnek, otthagyják a gépeiket és kiállnak a folyosóra világot nézni. Szép ez nagyon: pipacsok a füben.

Ott állnak most is egymásba kapaszkodva, egymáshoz simulva. (Lányok és madárfiókák mindig így csinálják.) Egyszerre jön egy hosszú csapat. Egy derék, jó vidéki deputáció. Valahonnan Mucsáról. Tudja isten mit akarnak: vagy viczinalis kell nekik, vagy a szolgabírójuk nem kell nekik. Ahogy mennek fölfelé begyenesen (hogya, amikor miniszter elébe járulnak), mégis csak oldalt fordul a tekintetük, a lánycsapat felé. A jó vidéki szem mingyárt meglátja, amit meg kell látni. Száz lépésről meglátja a nyulat a füben, hogya látna meg ennyi szép virágszálat egy csomóban. Szinte eszik a szemökkel a Bellát, a Paulát, a Jankát, az Irént. Egy öregebbecske sokáig legelteti a szemét a ringó vetésen, aztán odamorogja a többinek:

— Hej komék! Ha végeztünk a miniszterekkel, ide visszakerülünk. Betekintünk a — buffetbe!

Hm, hm. Az öreg némiképp félreértette a helyzetet. Tulságos kényelmesnek vélte a honatyai helyzetet. Hanem — tudja isten — az idea nem rossz.

* * *

= **Kéz kezet mos.** Van egy szép ország, az országban van egy szép város, a városban van egy szép színház. A színházban egy nagy karosszék, abban ül egy direktor. Ül és drámát olvas. Néha drámát ír, és néha váltókat bocsát ki. A váltókat alá is írja. Sőt néha alá is iratja. Néha éppen a tehetséges, de jómódu fiatal írókkal, kiknek a drámáját olvassa. Aztán hát

jönnek a premiérek. Szép, hangulatos premiérek. Nemrég is volt egy. A lelkesedés nemcsak tombolt, hanem üvöltött, ideggöröcskben vergődött, vitustáncot járt és tüzet okádott. Csak az volt a hiba, hogy a lelkesen őrgöngő és ujjongó publikum nem azt bögte, hogy: — éljen a szerző, — hanem ezt: — éljen a nagyságos ur! — No, de elég az hozzá, a siker elviharzott, a darabot bevették a kirakatból és most alszik, alszik, mint bölcső lágy vánkosán a ma született gyermek. Ám a váltók, azok föltámadtak, nagy, zúgó rajban, mint a denevérek szent György éjjelén. Ifjú dráma-költőnk éppen a múlt héten számolta, számolta sirván, hogy a tántiême még az óvási költségekre se lesz elég. A közjegyző, az ügyvéd és a végrehajtó pedig álmatlan éjjeleiken tünődve bonczolgatják a literáris és művészi titkot, — hogy a jómódu fiatal drámaírók miért girálnak váltót az öreg és rosszmódu direktoroknak? ...

* * *

○ **Nincs téma.** Bizony nem az elsőrendű szórakozások közül való így hetenként egy féltucat Innen-Onnan-t összekalapálni. Nincs mindig téma. Azaz hogy téma mindig van, csak nem alkalmas. Mint az ujonczozásnál (lám, ez is aktuális ma) az egyik legény nagyon hosszú, a másik nagyon kurta. Az egyik tulságos vastag, a másik rém mód sovány. Némelyik összezsugorodik egy szerkesztői üzenetté, a másik kihizik krónikává. Pedig, török-szakad, de téma kell. Csak ne legyen politika, mert a sok politika már utálatos. Ne legyen színházi pletyka, mert az mind erkölcstelen. Ne legyen lipótvárosi történet, mert az mind nagyon egyforma és nagyon erkölcsös. De legyen aktuális, legyen friss, legyen ötletes, legyen mulatságos, legyen igaz, legyen ... szóval legyen.

Szerencsére itt jön Keszler József, azt megfogom:

— Keszli bátyám az isten szerelmére: témát! Innen-Onnan-témát.

Az öregnek sincs mindig témája, de valami jó zsidó adomája mindig van.

— Husvét előtt az egyszeri zsidó nagy gondokban jár. Egy hét s itt van a nagy ünnep, s neki nincs laskája. Elmegy a rabbihoz:

»Rabbi életem, már mindenütt laskát sütnek, csak nekem nem sütnek laskát. Honnan veszek én laskát?»

»Eredj csak haza fiam, s ne törődjél vele. Majd lesz neked is laskád!»

Elmulik még három nap. Már mindenki bevásárolta a pászkáját, csak a mi zsidónk nem vásárolta be. Megint elmegy a rabbihoz.

»Rabbikám lelke, kétségbe vagyok esve. Az egész közösségben már mindenkinek van laskája, csak nekem sincsen. S egy garas sincs a házbán. Honnan veszek én laskát?»

Mondja neki a rabbi:

»Eredj csak haza fiam és ne epeszd magadat. Mire kell, neked is lesz laskád.»

Az ünnep estéjén a templomban találkoznak: a rabbi és az egyszeri zsidó. A rabbi nagy komolyan lépdel a szentély felé. És megszólítja a szegény embert:

»Mondd csak fiam, van-e már laskád?»

Feleli a szegény ember szomorúan:

»Ma reggel az összes téli ruháinkat, a vánkosokat, a dunnát bevitettem a zálogba. És vettem a pénzen laskát.»

»No látod fiam. Ugy-e mindig mondtam, hogy majd lesz neked laskád.»

És ezzel ment a rabbi a szószerk felé, Keszler József pedig a másik szobába. Az ajtóban visszafordult:

— Fogadjunk, hogy nyolcz órára lesz már témád.

Pedig nem lett belőle téma. De Innen-Onnan, az lett.

Ha öszül a haja, ne használjon mást, mint a hirneves Zoltán-féle Stella-vizet. Ez nem hajfestő, hanem oly vegyi hatású szer, mely a hajnak eredeti színét adja vissza. Használata egyszerű, hatása páratlan. Ára 2 korona. Zoltán Béla gyógyszeráránál, V., Szabadságtér (Sétány-u. sarkán).

SZINHÁZ.

A színházi hét.

— febr. 9.

Déryné ifiasszony akkor élt, amidőn még valóban voltak bohémek a földön. Azóta kipusztult ez a fajta, legfeljebb a Montmartre tetején tenyésztettek még mustrául egy kis falkát belőle, de írásos dokumentumok vannak arról, hogy egy időben, éppen a múlt század elejének romantikus mámorral teljes idejében szabadon, mondhatni: vadon éltek ezek a kedves figurák, akiket — ah! — Murger énekelt meg minden ifju szívet lázbajtó finom érzelmességgel. Művészet és Szerelem, így zengi nótáját Murger és a clavicin lágy, cziripelő hangjai halványkék rajongást és rózsaszín ájuldozó szerelmet énekelnek... és ugyanígy cziripel a Herczeg Ferencz spinétje, magyaros melanchóliával, némi honfibusz floriturákkal ékesítvén fel a Szerelem és a Rajongás avatag illatu melódiáit.

A Déryné szerelme. Halk, hárfahangu szerelem, tiszta, mint a cukor telített oldata és illedelmes és lesütött szemű, mint a biedermeier szüizes, édesen titkolódzó, préselt virágokon és az emlékkönyvek szelid versein zokogó hajadonjainak szerelme. Jön a grófi feleség, aki szintazonképpen finom és törékeny, visszakéri a férjét, a szivettépően daliás grófot Déryné ifiasszonytól s a csipkelelkű Déryné a szentimentális elragadtatástól eszméletlenül mond le szerelméről úgy, mint ama hirhedt Gauthier Margit, csöndesen, kissé szomorúan, de azzal a félreismerhetetlen büszke öntudattal, hogy ime, neki most sikerült egy olyan áldozatot hozni, ami méltó ő hozzá, mint a lilomszagu romantika leányához. Illedelmes zokogástól remegnek a Déryné vuklikba fodorított fürtei s ezzel körülbelül vége is a drámának. Az emberi érzések félénken fellobbanó lángocskája kihamvad és enyhén pislákol tovább a »mécsvilág« még egy hangulatos, kedves felvonáson át. Mert hangulat, az van bőven. Szinte azt lehetne mondani, hogy ezt a szindarabot nem is drámaíró, hanem valamely raffinált rendezőművész eszelte ki, úgy jönnek egymásután a legbiztosabban működő hatások: bájos táblabíró-otthon az első felvonásban, könnyű, czifrázkodó, puderes karének a második felvonásban, és megint ének, elvesző, bánatos, gyöngéd csináltvirágokból szőtt ének a harmadik felvonásban. A három felvonás folyamán ezek a rendezői kieszélések, ezek a rendezőnek nyújtott alkalmak hatottak a legforróbban s alig figyelt valaki a vékony kis drámára, ami egy ilyen habkönnyű biedermeier hangulatképbe is vékony egy kicsinykét. A szinpad képek szenzációján kívül egy pár izléses mérséklettel kigondolt zsánerfigura működik hathatósan közre a honfui elernyedéssel és fiatal nekilendülésekkel teljes kor hangulatának fölkelésében s ezeket a figurákat Hegedűs, Szerémy és Tanay puhán lendülő vonalakkal, a Herczeg Ferencz izlése szerint való elegáns, lehelletszerű vonalakkal rajzolták meg. Varsányi Irén és Fenyvesi az ezüstcsengésű szerelmi duettet hozták ki igen stílusosan s a vigszínházi művészekről is meglepő szép előadásban külön gyönyörűség volt Halmy Margitnak az a rövid jelenete, amidőn az elhanyagolt feleség visszakéri férjét, diszkréten, halkán, illedelmesen. Az altwien porcellánok minden félszeg gráciája benne élt ebben a kis jelenetben.

*

A Nemzeti Színház művészei csütörtökön este a követvetkező tartalmu művet játszották el a Várszínházban: Egy író falura megy, ahol festők és parasztok vannak és van egy konzul és egy attasé. Azután jön egy nő, vöröskereszt-ápolóné jelmezben és megborotválja az író. Azután min-

denki mereven tartja a hüvelykujját és ebből azt következtetik, hogy paralitikusak. Azután jön egy kísértet és az író feleségül veszi Ligeti Juliskát. Azután ilyeneket játszanak: Ligeti Juliska ravaszul megkérdi az ápolónőt, hogy honnan szerzi be a ruháit. Párisból, feleli az ápolónő gyanutlanul. Hah, megcsiptelek, hördül fel Ligeti Juliska, mert ebből kitűnik, hogy az ápolónő álruhába öltözött nagyvilági nő. Apró humorok és csodás intrikák vannak még a darabban s van egy nagy, egy nagyon nagy érték: nincs egy mondat sem, amelyiknek véletlenül is volna egy milligramm értelme. Valami Somorjai nevű ur írta ezt a darabot, amely visszamenőleg igazolja az összes magyar szerzőket, a hőkömszínházbelieket is beszámítva, mert hiszen a legvéresebb kritikus sem képzelte el álmában sem ilyet, mint ez a mű. Leírni nem lehet, hogy mi ez a mű, ezt meg kell nézni mindenkinek, én csak annyit mondok, hogy körülbelül ilyen színházi esemény volna, ha az álmoskönyvet eljátszanák a Nemzeti Színház derék művészei, akik csütörtökön este a drámabíráló-bizottság helyett is, valamint az immár aggasztó módon viselkedő igazgató helyett is szégyelték magukat.

*

Egy érzelmes breton legenda. Az öreg papot imádják a hivei s összekuporgatnak számára pénzt, hogy vegyen egy harangot a falunak, az öreg pap nevére nevezendő harangot. Az öreg elmegy harangot venni és találkozik egy mátkapárral. Szegények ők és sirnak, mert éppen 200 forint kellene a boldogságukhoz. De 200 forint nincsen. Az öreg pap odaadja a harangra szánt pénzt és boldog, hogy jót cselekedhetett. Ám a nép fellázad ellene, a népnek harang kell. Ha vásárnapra nincsen harang, elűzik az öreg papot. És vásárnap megszólal a harang: a földesur titokban fölsereltetett egy harangot a toronyba, mert a földesur jó és örül, hogy irgalmasságot cselekedhetett.

Ezt az igénytelen mesét elég szinpadra valóan csinálta meg Pásztor Árpád és sok művészettel adta elő a Király-Színház. Kedves szenzációja volt az előadásnak: Blaha Lujza énekelte a *Buttykay* és *Kacsóh* lelkes, szép zenéjét, amit a kissé népszinműszerűen közbeszűrt énekelni valókhöz írt ez a két erős fiatal muzsikusz és a Blaha Lujza éneke ma is színt és hangulatot tud adni egy előadásnak. Avendégművésznő alakításához a Király-Színház fiatalsága friss, eleven ensemble-kerettel szolgált.

Marco.

Művészet.

Szikszay Ferencz. Ez a fiatal művész feltétlenül a legzseniálisabb az összes fiatal művészek között. Egyforma szépen fest és ír, szinte azt lehetne mondani, hogy amit nem tud megfesteni, azt megírja és viszont, továbbá akkora ügyességgel zsurozza be magát a művészetbe (a zsurokról a budapesti lapokba tudósításokat fogalmazván), hogy méltán állíthatjuk őt követendő példaul ifju művészeink elé. Ami most már magát a pikturáját illeti, ami tulajdonképpen nem is lényeges ő nála, de hát most ebbeli ténykedését mutatja be a Könyves Kálmán termeiben, ami tehát a pikturáját illeti, ez rohamos haladásról tesz tanubizonyságot. Eddig szürke volt, amint barátai mondják; a Corot ezüstsürke tónusa ömlött el képein, az a jó, előkelő szürkeség, ami modern ködöket varázsol a képekre s játékonyan eltakar minden érzéshiányt, fantáziahiányt és minden tudatlant, amde most egyet lépett előre a fiatal művész, s barátai már tragikusan gözölgő színekről beszélnek, piros és egyébszínű sok festékről, ami olyan mint a megfagyott rántotta, vagy a viharos felhő, amely kötelességtudóan tornyosul. Minden áron nagy-

művészsé lenni, ez a vehemens vágy rontotta meg a tagadhatatlanul talentumos fiatal embert, s íme nagy művész lett s ezért az eredményért feláldozta szegény a talentumát. Szomorú ez az intelligens családoknak és előkelő dilettánsoknak készült művészet, szomorú, mert egy talentum romjaiból eskábálódik össze és hogy ez így van, azért még keserű dolgokat fog mondani egykoron Szikszay Ferencz az ő barátainak.

—m.

KÖZGAZDASÁG.

Belvárosi Takarékpénztár Részvénytársaság e hó 4-én tartotta XIV-ik rendes közgyűlését dr. Wagner Géza alelnök elnöklése alatt. Elnök megnyitván a közgyűlést, konstatálja, hogy arra 64 részvényes 3561 részvényt letéteményezett és hogy az ennél fogva határozatképes. Jegyzőkönyv vezetésével az intézet jogtanácsosa, dr. Dalnoki Béla ügyvéd bizatott meg. A Székely Ferencz vezérigazgató által előterjesztett igazgatósági jelentés megemlíti, hogy a lefolyt üzletév majdnem minden üzletágban nagyobb forgalmat és jobb eredményeket ért el. A betét 15 és fél millióra emelkedett és a váltóforgalom majdnem 58 millió korona összeget ért el. A zárszámadások kellő leírások után 1,050.062 K 38 fillér tiszta nyerceményt eredményeznek, mely összegből 140.296 K 24 fillér az igazgatóság és tisztviselők jutalékára fordítandó. Az igazgatóság azt javasolja, hogy a fennmaradó 909.766 K 14 fillérből 200 ezer korona a tartalékalaphoz csatoltassék, az 1906. évi 14-es sz. szelvény egyenként 32 K 20 fillér (6 és fél százalék) beváltására 650 ezer K, köz- és jótékonycélokra 10 ezer K fordítassék, a fennmaradó 49.766 K 14 fillér pedig új számlára vitessék át. A közgyűlés az összes javaslatokat egyhangulag elfogadta, a kilépő igazgatósági és választmányi tagokat újból megválasztotta, továbbá az igazgatóságba új tagokul beválasztotta Békeffy Gézát, Benes Józsefet és dr. Kohner Adolfot, a felügyelő-bizottságba pedig dr. Novák Sándort.

A Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részvénytársaság e hó 2-án tartotta rendes közgyűlését Tolnay Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsos elnöklésével. A közgyűlésen 63 részvényes jelent meg 360 szavazat képviselésében. — Az igazgatóság jelentése eladja, hogy — különösen a folyó üzlet minden ágazatának gondos ápolásával és a forgalom jelentékeny emelkedése mellett — az eddiginél kedvezőbb eredményt sikerült elérni. Jelentékeny emelkedést mutat a váltószámítóló üzlet, amennyiben 107 1/4 millió korona értékű váltót számítottak le, vagyis mintegy 18 millió koronával többet, mint az elmúlt esztendőben. A takarékpénztári könyvecskékre, folyószámlára és pénztárjegyekre elhelyezett betétek összege 14,639.196 korona 27 fillérre rugott. Értékpapírokra adott előlegekben 78 millió korona volt elhelyezve. A kézi zalogkölcsönök átlaga 7,196.644 korona volt; a zalog-pénztári utalványokból 5,200.000 korona volt forgalomban. Az összes forgalom 706,723.813 korona 88 fillér volt. A mérleg szerint az 1906. évi tiszta nyereség, a tavalyról áthozott 40.414 korona 60 fillérrel együtt: 850.290 korona 41 fillér. Javasolja az igazgatóság, hogy az alapszabályoknak megfelelő levonások után fennmaradó 655.006 korona 56 fillérből fizessenek ki osztalékot részvényenként 24 koronát és a fölöslegből maradó 55.006 korona 56 fillért vigyék át a jövő év számlájára. A szelvényeket február 4-től fogva váltják be. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette, a fölmentvényt megadta és köszönetet mondott a vezetőségnek és tisztikarnak az elért eredményekért. Végül újból megválasztották a sorrend szerint most kilépett igazgatósági tagokat, valamint a felügyelő-bizottság és választmány tagjait.

Első Leánykiképző Egyesület mint szöv. Gyermek- és életbiztosító intézet. (Budapest, VI. ker. Teréz-körút 40—42. sz.) Alapított 1863. évben. Folyó év január havában 1,841.200 K értékű biztosítási ajánlat nyújtott be és 1,663.800 K értékű új biztosítási kötvény állított ki. Biztosított összegek fejében folyó év január havában 100.626 K és az intézet fennállása óta 11.303.871 K 91 fillér fizetett ki. Ezen intézet a gyermek- és életbiztosítás minden nemével foglalkozik a legolcsóbb díjtételek és legelőnyösebb feltételek mellett.

A gyermek egészsége. Nagy érdemeket szerzett magának a gyermek egészségének fentartása körül Brodjozin H. zágrábi gyógyszerész, az általánosan ismert gyermekkenőcs Babymira-Crème feltalálója. Mert gyorsan és biztosan gyógyítja a kitünő gyermekkenőcs a bőrkiütéseket, az izzadátságot és nedvesség folytán támadt feldörzsöléseket, az ótvart stb. Minden gondos anya nélkülözhetetlen háziszere ma már a Babymira-Crème, mely 60 fillérért minden gyógyszerárban és droguériában kapható.

HETI POSTA.

Vizsegrád. Szánalmas részvételt olvastuk toporzékolásait. Az eltévelyedett lelkek dühöngése mindig mélyen elszomorító. Önnek egyéb életcélja nincs, mint hogy eltörpítse, árnyékká lapítsa azt az embert, akinek kétes a joga a 2 s-hez, melyet bitorol. A magyar irodalom érdekében kívánjuk, hogy ez önnek sikerüljön. De a világhódítóknak más profilja van, mint az Öné. Hivassa az orvost.

Kobzos. Ön is nyilván azt tartja: az ember annyit ér, amennyi kellemetlenséget okoz másoknak. Egy kocsi derék kusza, dechiffrirozhatlan írással örvendeztet meg bennünket, hogy mondjunk véleményt. És mit gondol? Mit csinál az istenke? Félre — vagy ahogy hivatalos nyelven mondják — ad acta tettük. Tanulság: a magunk szemét ronthatjuk tetszés szerint, de a másét kimélni illik.

A becsstelen. Kezdetleges dolog.

Teo. Rithmustalan, meg-megdőccsenő sorok, de mind-egyikben van valami, ami arra késztet, hogy még egyszer elolvassuk. A *Séta* című a harmadik strofa kihagyásával talán közölhető lesz. Mindenesetre írja meg a nevét.

Finale. Kedves M. Ma már nem úgy mondjuk, hogy: vár a Tartarus, hanem úgy, hogy: vigyen el az ördög! Az ósdi formák mellett is itt-ott egy-egy szép sor, egy színes kép, egy lendületes gondolat. Egy kézzsoritást mindenesetre megérdemel.

Író és szépirodalom. Fejtegetését szívesen elolvastuk, de közléséről le kell mondanunk. Inkább tudományos folyóiratba való.

Kassa. Z. Azt igen okosan cselekszi, hogy minden poéma után odabiggyeszti a lejtmérő jelzést: hexameter, pentameter, mint ahogy az utlevélben megírják: termete alacsony, szeme kék, orra egyenes. Egyéb ismertető jelei nincsenek. És a prosódiai jeggyel a homlokán, ön bátorságosan utnak eresztette becses elmeszüleményét, mert annak sincsenek egyéb ismertető jelei.

Győr. F. L. Singer és Wolfner kiadásában egész sorozat monológ jelent meg, melyből az ottani könyvkereskedésben is lesz egy kis készlet. Mi magunk beismerjük tájékozatlanságunkat ezen a téren, de egyuttal azt is, hogy ezt a korcs műfajt az irodalmon kívül eső parazitának tartjuk. Annyi szép és értékes költői termék van a világon, amit előadni lehet, miért kell annak éppen monológoknak lenni?

E. Gy. Tiszteletreméltó érzelmek. Tanulmányozza a modern írókat: Pósa Lajost, Benedek Elekét, Jakab Ödönt.

Kritika. »Vigyetek ki a hunyó napsugárra«, »Meseerdő« stb.! Ha ön emancipálhatná magát olvasmányaitól! Ha enmagában keresné a boldogulást és nem külső eszközökkel akarna hatni! Ha kerülné a pózt! Ha merne egyszerű és természetes lenni! Igazán kár. A reklámált versekre nem emlékezzünk, küldje be még egyszer. A most küldöttékben is van sok figyelemreméltó, de annyira egyenetlenek.

Losoncz. g. Jönni fognak rövidesen.

Kaposvár S. K. Azt mi nem intézhetjük el. Önnek a fővárosba kell jönni és sorra járni az illető muzsikusokat. Hátha akad vállalkozó. Attól függ: milyen a librettó?

Elza. Nagyon okos, de oly rosszul van megírva. Annyira nem érdekes ebben a primitív előadásban. Hja, lássa, a matematika és az írás, az kettő. Ha sokat fog olvasni, magától is rájön.

Klár István. Kiadjuk.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: KISS JÓZSEF.

Mozgó reklámtáblák. A reklámnak az ipari és kereskedelmi forgalom ezen legszükségesebb tényezőjének ezer változataival találkozunk a mindennapi életben. Amit leleményes ember ezen a téren produkálhat, az nem marad kiaknázatlanul. De a nálunk eddig ismert reklám módjai eltörpülnek a budapesti villamos kocsi perronelzáró aítai és pedig azoknak külső oldalain elhelyezett szebbnél szebb vaslemez-email hirdetési táblák mellett. Ezen reklámtáblák oly szembeszökőek és feltűnőek, hogy Budapest lakossága, valamint az ott megforduló idegenek gyönyörködnek bennük. Nemcsak a villamosokra felszálló közönség, hanem az utcákon járó-kelők százezreinek állandóan szemük előtt lesznek ezen remek, szingazdag, művészi reklám-táblák s feltétlenül magukra vonják mindenkiné a figyelmét. A táblák minimális nagysága 50 cm. széles 100 cm. magas. Körülbelül négyszáz kocsi jár a közuti villamos vasút vonalain naponként, 12—18 fordulót téve. Mindenki tisztában lehet ezen új reklám hatásával, észlelőszereiségével és bizton hiszem, hogy a t. hirdető közönség nem fogja elmulasztani e kitünő reklám-módot felhasználni, annál is inkább, mert az árak, daczára a rendkívüli kiadásoknak, bérösszegeknek, az erős, tartós, művészi kivitelű tábláknak, olcsók. És pedig: egy tábláért fizetendő egész évre 120 korona. Bővebb értesítést ad a Villamosvasúti Reklám-vállalat. Tulajdonos Leopold Gyula Budapest, VII. Erzsébet-körút 41. szám.

KALOGÉN

BRÁZAY SÓSBORSZESZ FOGKRÉM

LEGJOBB SZER A FOGAK ÁPOLÁSÁRA

LITOGRAFIATYÚR B. ZEPPEST

Az "ACZÉL"-szállodák

RIMINI

tengeri fürdő
Grand Hotel
:: Hungária ::

RÓMA

Hotel Imperial

Május-
szeptember.

Prospektussal kívánatra szívesen
szolgál ACZÉL ARTUR, tulajdonos

Május-
szeptember.

ŐSZ HAJSZÁLAK

három nap alatt visszanyerik eredeti
ifjúkori színüket a BARCSAY-FELE

HAJREGULATOR

— HASZNÁLATA ÁLTAL. —
Garancia ártalmatlanságáért és ha-
tásáért. Ára egy üvegnek 1 korona,
próbatüveg 50 fillér.

Kapható a készítőjénél:

BARCSAY KÁROLY
gyógyszertárban

SZEGEDEN,
Sécsényi-tér 12. szám.

BUDAPESTEN,
Töröknél, Király-u. 12.

HA CSUKAMAJOLAJ
AKKOR ZOLTAN FELE LEGYEN

ÉN IS AZT ITTAM.

NEM BESZÉLNEK CSODÁKAT

mert mindenki természetesnek találja, hogy a

„HOPPA“

angol teint-regulator a legkötelesebb, legjobb, leg-
biztosabb szépitő, arc- és kézfinomító szer, mely bámu-
latos gyorsan tüntet el szeplőt, májfoltot, pattanást,
mitessert, stb. s a mellett **nem is drága**, mert
feleslegessé teszi a crémet, szappant, poudert, parfümöt
s mindezt egymaga pótolja. Ára utasítással **2 K 50 f.**

Kapható minden gyógyszertárban és drogériában.

Főraktár: KAISER VILMOS és Tsa. kozmetikai laboratóriuma, **GYÖR.**

1885 óta törv. védve.

Használja a KRIEGNER

1885 óta törv. védve.

Crème de Marguerite-t

és bőre mindenemű tisztátalanságoktól megszabadul, bársonyosimáságot
nyer. — Elmulaszt **bőrtátkát, vimmerlőt, májfoltot** stb. 20 év óta
a legmagasabb arisztokrácia használatában. **Óva** intem a t. nagy-
közönséget a hasonló nevű silány, az arczbőrrre okvetlen káros hatásu,
szemérmetlen reklámmal hirdetett utáztatoktól. Kriegner volt az ugy-
nevezett zsirtalan arcz-crème feltalálója, ő készítette már 1881 óta a
CRÈME DE MARGUERITE-t. E szert kitűnő tulajdonságaiért
számosan utánozzák, de egyik sem egyezik meg Kriegner készit-
ményével, mert az utáztók nem ismerik annak előállitási titkát.

**Kriegner késsitményének teljes ártalmatlanságáról és
kiválóságáról több állami vegy-
szeti laboratórium tanuskodik. Ára 4 kor.**

Kapható a
készítőnél: **Kriegner Magyar Korona gyógyszertár**
Budapest, VIII. kerület. Calvin-tér.

HA FÁJ A FEJE,

ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-féle **MIGRAIN-PASZTILLÁT**

mely 5 percz alatt mindenféle termé-
szetű, ideges fejfájást, még ha krónikus
is, megszüntet. Felülmul minden eddig
ismert szert. Hatása bámulatos, még a leg-
hevesebb fejfájásnál is. — Főraktár:

BERETVÁS TAMÁS gyógysz.-nél, Kispest, Rákóczi-u. 9.

Minden
gyógy-
szertár-
ban és
drogé-
riában
kap-
ható.

Egész éven át nyitva!

Egész éven át nyitva!

Szent-Margitszigeti gyógyfürdő, BUDAPEST.

Vizgyógyintézet, teljesen új berendezéssel, elektromos fény- és elektromos vízfűtők, szénsavas fürdők, központi berendezéssel a legkételetesebb módszer szerint. Nauheimi gyógy-mód (dr. Schott módszere szerint), svéd gyógygimnasztika, forró légfürdők, massage és vibrációs massage, hydroterapeutikus eljárások. Fränkel-Goldscheider-féle eljárás hátgerincsbajok ellen. Soványító és hizlaló kúrák. Bulling inhalatórium. A vizgyógyintézet teljesen új butorokkal berendezett szobákkal. Házilag kezelt, általános ismert kúrák konyha, kívánatra teljesen penzión. Április 1-ig kedvezményes árak. Telefon 41-83. Fővilágosítással szívesen szolgál:

A Szent-Margitszigeti Gyógyfürdők és Szállodák részv. társ. igazgatósága.

Szőlő-oltványokat a legnemesebb

csemege-fajokban szállít, fajtisztaságért jótállva, legdúsabb választékban a már évek óta elsőnek és legmegbízhatóbbnak ismert.

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep tulajdonos: GASPARI FRIGYES, Medgyes, 15. (N.-Küküllő-m.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben találhatók az ország minden részéből érkezett **elismerő levelek**, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó-mint írásbelileg bizonyosságot szerezhet magának a **fenti szőlő-telep feltétlen megbízhatóságáról**.

Hirdetmény.

Gyors- és teheráru felvételi hely Budapest-Lipótvárosban.

A székesfővárosi közönség nagy része nem bir tudomással arról, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága már évekkel ezelőtt »**Budapest lipótvárosi városi-iroda**» czimen irodát rendezett be a Lipótvárosban, **Arany János-utca 21. sz. alatt**, a hol a vasuton elszállítandó gyors- és teherárak 1000 kgm. súlyig feladhatók, melyekről végleges átvételi elismervények (feladási venvények) szolgáltatnak ki.

Hivatalos órák hétköznapokon reggel 8 órától 12 óráig és d. u. 2 órától 7 óráig vannak megállapítva, — a törvényes munkaszüneti napokon azonban az iroda nincs nyitva.

Terjedelmes, tűzveszélyes és oly árak, melyeknek vasuton való szállítása különös feltételekhez van kötve, a felvétel alul ki vannak zárva.

Az ezen városi irodában feladott árúknak az illető pályaudvarokra való kifuvarozásért követhető illetékek számíttatnak fel:

a) gyorsárúért:

10 kgm. súlyig 20 fillér, 10—50 kgmig 40 fillér, minden további 50 kgmért 30 fillér.

b) teherárúért:

50 kgmig 40 f., minden további megkezdett 50 kgmért 20 f

Mínthogy a szállítmányok csekély díjazásért a fő- és székváros IV—IX, kerületéből a lakásról ezen felvételi irodába is elszállíttatnak, — a szállító közönség azon előnyös helyzetben van, hogy szállítmányait nem kénytelen a távol eső pályaudvarokra tetemes költség-gel személyesen kiszállíttatni és ott a feladó vevény átvételéig órákat eltölteni, hanem módjában áll ezen teendőit egy levelezőlap útján a vasut-intézettel közvetlenül elvégeztetni, — miért is a magyar kir. államvasutak igazgatóságának ezen intézkedése a szállító közönség érdekét nagyban előmozdítja.

BIZTOS ALAP

ANDRÉNYI
NÁLMÁN UTODAI
SEC
ARAD

ÜDÍTŐ FRISS SZAKEMBEREK
ZAMAT. ELISMERÉSE.

HAGYOMÁNYOS REMEK KIVÁLÓ
FRANCZIA ILLAT. APRÓ GYÖNGY.

NAGY GONDAL SZAKSZERŰ ELKÍSÉRTERES SAJÁT MINTA-
MEGVÁLOGOTT KEZELÉS. GONDOZÁS. SZERŰ
BOROK. SZŐLŐBIRTOK.

A nagyérdemű közönségnek, valamint kedves ismerőseinek és tanítványainak tudomására adja **Angyalffy Erzsébet** akad. festő, hogy festőműtermét áttette **Csömöri-ut 27. sz. V. em., lift.**

Tisztelettel kéri a nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását. Arczképek természet és fénykép után; régi képek restaurálása és másolatok készítése. Falfestés, oltárképek, genre, tájkép és illusztráció. Festett gobelin, aquarellek stb. A művész kivánatra vidékre is elmegy.

Használat előtt

Pilules Orientales

Használat után

utólérhetően a kebel-fejlődésére, szilárdságára és helyreállítására a derék bővítése nélkül. **A mell azoborszerű szépsége** biztosítására, hölgyek és fiatal leányoknál. — Csúdas eredmény minden egyes esetben. Ártalmatlan gyógyítás, elismert orvosi tekintélyek által biztosítva, hasonlíthatatlanul jobb mint minden más szer. Világhírű. 1 doboz ára, használati-utasítással együtt korona 6.45 frankó, utánvételt kor. 6.75. J. RATTÉ, 5. Passage, Verdeau, Páris. Főraktár Budapesten Török József gyógyszer-tárában, Király-utca 12. sz.

HA ŐSZÜL A HAJA

használja a hírneves **STELLA-VIZET** mely nem fest, HANEM A HAJ EREDETI SZÍNÉT ADJA VISSZA. Kapható egyedül: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszer-tárában.

Ő cs. és kir. Fensége József főh. udv. száll. Budapest, V., Szabadság-tér. Sétáló-utca sarok. Üvege 2 K. Póstaí szétküldés naponta. Üvege 2 K.

MAGYAR JELZÁLOG-HITELBANK.

HIRDET MÉNY.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. cz. részvényesei az 1907 márczius hó 27-ik napján déli 12 órakor a bank helyiségeiben (V., Nádor-utca 7. sz.) tartandó

XXXVIII. rendes közgyűlésére ezennel tisztelettel meghívtnak.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1906-ik üzletéről. 2. Az 1906. évi mérleg megállapítása és a felmentvény megadása. 3. Határozathozatal a tiszta nyereség hovatartozásáról.

A részvények letehetők:

Budapesten: a bank főpénztáránál (V., Nádor-utca 7. sz.) és a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál; Bécsben: az »Union-Bank«-nál; Párisban: a »Société Générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie en France« című banknál.

AZ IGAZGATÓSÁG.

AZ ÉN HAJELTÁVOLÍTÓ SZEREM

azonnal fájdalom nélkül eltávolítja az arcon és testen levő kellemetlen hajakat

teljesen a gyökérrel együtt,

ugy, hogy még nyoma sem marad. A bőrt nem izgatja, Eredménye és ártalmatlansága garantálva! Ára K 6.75 frko. Szétküldés díszkérten, utánvételt vagy bélyegek beküldése ellen. Szépségápolási intézet S. SCHRÖDER-SCHENKE asszony, Innsbruck (Tirol) Colingasse 3. Levelezés németül és francziául.

Kitüntette aranyérem Páris és London 1902.

DANICA CRÉM.

Elég egy kísérlet, az eredmény biztos! mert a

DANICA-CRÉM

a bőr ápolása és a bőr tisztántartásához nélkülözhetetlen. Rövid használat után az arcz bársonysimává, üdvé és fiatalosan bájosává lesz. Mindentéle szep-lők, májfoltok, vimmerlik, mitesszerek, vörös vagy barna arczbőr eltűnnek, a ránczok és himlőhelyek elsimulnak. **Nagy tégely 2 K, kis tégely 1.20 K.** Danica-szappan 1 korona, Danica-puder (3 színben) 2 kor., Danica-arcztej 1.60 kor. Kapható egyedül:

ROGÁTSY NAP-DROGÉRIÁJÁBAN, Budapest, VII. kerület, Rákóczi-ut 10. szám.